

MAGASINET

SAMMEN OM DANMARKS SIKKERHED

2024

BEREDSKABSSTYRELSEN

**FRIVILLIG VED
BØRSBRANDEN**

HJEMMEVÆRNET

**ALTID KLAR TIL
INDSÆTTELSE**

TOTALFORSVARSSTYRKEN

**HVIS KRIGEN
KOMMER**

Inden du læser ...

Der er mange begreber hos InterForce og den militære verden. Spar dig forvirringen, læs nedenstående, og få styr på begreberne. Eller kast dig ud i artiklerne, og vend tilbage senere.

INTERFORCE

InterForce er en organisation, der har hjemme i Forsvarskommandoen. Vores arbejde består i at skabe tættere relationer mellem det civile erhvervsliv og dansk forsvar og beredskab. Formålet er at gøre danske virksomheder opmærksomme på, hvilken vigtig rolle de spiller i forhold til Danmarks sikkerhed. Navnlig i forhold til at give de af deres medarbejdere, der er medlem af Reservestyrken, fri til videreuddannelse og tjeneste, når dansk forsvar og beredskab har brug for dem.

RESERVESTYRKEN

Reservestyrken består af reservisterne og de frivillige i Forsvaret, Hjemmeværnet, Beredskabsstyrelsen og Kystredningstjenesten.

TOTALFORSVARSSTYRKEN

Værnepligtige i Forsvaret aftjener fire til otte måneders tjeneste, inden de hjemsendes. Fra hjemsendelsen og fem år frem er det muligt at genindkalde de værnepligtige i tilfælde af krise eller krig. Det er Hjemmeværnskommandoen, der administrerer dette personel, som kaldes Totalforsvarsstyrken. Efter de fem år mister de tidligere værnepligtige deres tilknytning til Forsvaret, med mindre de vælger at melde sig til Hjemmeværnet eller indgår en reservekontrakt.

HJEMMEVÆRNETS FRIVILLIGE

Er man 18 år, fysisk egnet og ikke straffet, kan man blive frivillig i Hjemmeværnet. Man skal gennemgå en lovpligtig uddannelse inden for de første tre år, hvor man indlærer de grundlæggende soldatermæssige færdigheder. Man skal forrette minimum 24 timers funktionsrelevant tjeneste om året for at regnes blandt de cirka 13.000 aktive frivillige. Hvis man ikke kan honorere det tidskrav, men stadig ønsker at være en del af Hjemmeværnet – på en slags passivt medlemsskab – overgår man til Hjemmeværnets reserve. Det skal ikke forveksles med Reserven, som er betegnelsen for reservister uddannet i Forsvaret.

HJEMMEVÆRNETS RESERVE

De frivillige i Hjemmeværnet, der af den ene eller anden grund ikke kan honorere 24 timers funktionsrelevant tjeneste om året, mister aktiv status og overgår til Hjemmeværnets reserve. Hvis tiden på et senere tidspunkt er til det i hjemmевærns soldatens liv, kan vedkommende overgå til aktiv status igen. Der er cirka 30.000 personer i Hjemmeværnets reserve.

RESERVEN

Reserven er betegnelsen for personel af Reserven, såsom officerer, sergenter og konstabler. Fællesnævneren ved reservisterne er, at de 1) har en fuldtids militær uddannelse, 2) har en kontrakt og aflønnes, når de er i uniform og 3) er tilknyttede en militær enhed, som de alt efter egen tid til rådighed og enhedens

behov støtter ved kortere perioder af ansættelse. Det meste personel af Reserven er tilknyttet enheder i Forsvaret. Men cirka 400 officerer af Reserven er tilknyttet Hjemmeværnet, hvor de aflønnes for deres arbejde, i modsætning til de frivillige. Der er i alt godt 3.200 reservister i Danmark.

KYSTREDNINGSTJENESTEN

Der er ca. 200 frivillige/timelønnede redningsmænd i Kystredningstjenesten. Fordelt på 21 redningsstationer langs Danmarks kyster er der altid folk på 20 minutters beredskab, klar til at haste fra arbejdsplads eller familie for at redde liv på havet.

BEREDSKABSSTYRELSENS FRIVILLIGE

Beredskabsstyrelsen har cirka 450 frivillige, som er specialiseret i områder som katastrofemedicin, brand, redning, kommunikation, logistik mv. Der deltagere frivillige i mere end en fjerdedel af Beredskabsstyrelsens indsatser. Der er frivillige en vigtig ressource – for Beredskabsstyrelsen, for det samlede beredskab og for samfundet som sådan.

ERHVERVSLIV

Ifølge Den Danske Ordbog er erhvervsliv "et lands eller et geografisk områdes private (og offentlige) virksomheder under ét". Når vi i InterForce omtaler "erhvervslivet" og "virksomheder", mener vi således som udgangspunkt både den private og offentlige sektor.

Tak for opbakningen!

Mange danske virksomheder støtter nu op om Forsvaret og beredskabet gennem InterForce.

Man får kun et robust forsvar og beredskab, hvis samfundet bakker op om det. Særligt i så usikre tider, som vi lever i for tiden.

Krigen i Ukraine har gjort, at mange er begyndt at tænke over vores lands sikkerhed. Og på, hvad man som person eller virksomhed selv kan gøre for at bidrage til den sikkerhed.

Det kan vi mærke i InterForce. Vi har eksisteret i 25 år. Men særligt siden den russiske invasion af Ukraine har vi mærket en stærkt stigende interesse for at støtte op om forsvar og beredskabet.

Næsten 3.000 danske virksomheder – lige fra de allerstørste til håndværkervirksomheden med få ansatte – er nu medlem af InterForce. På den måde viser de, at de støtter, at deres medarbejdere, der er reservister eller frivillige i Forsvaret, Hjemmeværnet, Beredskabsstyrelsen eller Kystredningstjenesten, gør tjeneste i uniform. For vores fælles sikkerhed og fred.

Men mange virksomheder vil gerne gøre mere end det. Vi har derfor skabt en ny medlemstype, så man som privat virksomhed fra årsskiftet 2024/25 kan blive støttemedlemsvirksomhed hos InterForce. Det betyder, at man forpligter sig til at give sine medarbejdere fri med løn i minimum fem dage om året til at vedligeholde sin uddannelse, til øvelser eller indsatser. Mange tak for det!

Nogle af Danmarks største virksomheder har allerede underskrevet sådan en aftale. Mange flere – store og små – vil forhåbentlig følge efter i 2025.

Danmark skal have genopbygget sit forsvar og sit beredskab, efter at vi i årevis har skåret ned på det. Pengene er afsat, men det vil tage år at bygge et solidt forsvar og beredskab op igen. I den periode spiller reservisterne og de frivillige en meget vigtig rolle.

For de står vagt på danske havne, når NATO lodser vigtigt materiel. De støtter Politiet i deres daglige arbejde. De står klar, som da børsbranden ramte Danmark. De gør tjeneste i Frontex ved EU's ydre grænser og under natur- og miljøkatastrofer. De assisterer året rundt, døgnet rundt med redninger til søs.

Det ville de ikke kunne, hvis ikke danske virksomheder gav dem fri til tjeneste, når det gælder. Eller hvis deres kollegaer ikke trådte til og tog en ekstra tørn i de perioder, hvor de gør tjeneste i uniform.

Derfor var det flot at se, hvor stor opbakning der var til Uniform på jobbet-dagen. Den dag, hvor alle de frivillige og reservister kan tage deres uniform på, når de går på job. Så man kan møde personen bag uniformen og få en større forståelse for, hvad ens kollegaer i uniform gør for samfundet. Og så vi som samfund kan sige tak for indsatsen.

Vi ved ikke, hvilke trusler og udfordringer vi vil stå overfor i de kommende år. Men det, at I støtter op om dansk forsvar og beredskab ved at være medlem af InterForce, gør Danmark mere robust.

Hjælp os i 2025 med at få endnu flere til at bakke op om InterForce. Uanset om de melder sig ind som medlemsvirksomhed, der udgør ryggraden i InterForce. Eller som støttevirkomhed, hvor man forpligter sig til at give sine medarbejdere minimum fem dage fri med løn til at gøre tjeneste.

Ræk ud i jeres netværk, og hjælp med at sprede budskabet om InterForce. Vi har brug for så bred opbakning som muligt.

Så vi kan stå sammen om Danmarks robusthed og sikkerhed. ●

Finn Winkler

Chef for InterForce-Sekretariatet

Indhold

01

Leder /
Tak for opbakningen!

04

InterForce 2.0

29

Hvis krigen kommer

32

Det seneste
år med
InterForce

06

Hvad har vi lært af
krigen i Ukraine?

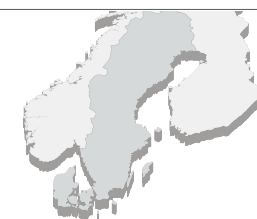
12

Udsendt med
Hjemmeværnet

34

Hjemmeværnet styrker
samarbejdet med Sverige

40

Den bornholmske
forsvarsvilje

18

Beredskabet er
tilbage på jobbet

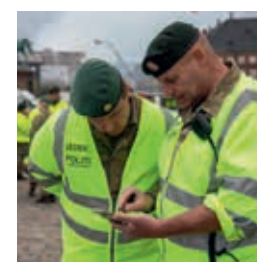
24

Indsat som frivillig
ved Børsbranden

46

Altid klar til
indsættelse

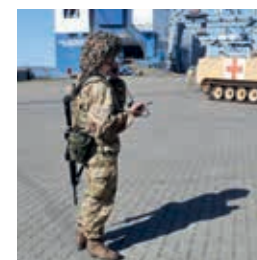
50

Arktisk
Basisuddannelse

56

Skarpe missioner
i danske havne

62

Danmarks
garnisons-
kommune nr. 1

66

Sammen om
et stærkere
Danmark

70

Uniform på
jobbet-dagen
og Chefbesøg

INTERFORCE-MAGASINET
UDGIVES AF

InterForce-Sekretariatet
Generalstok, Kastellet 82
2100 København Ø
interforce@interforce.dk
www.interforce.dk

Ansvarshavende redaktør
Chef for InterForce-Sekretariatet
generalmajor (pens.) Finn Winkler

I redaktionen
Simon Staffeldt Schou (redaktør, InterForce-Sekretariatet)
Rikke Marie Nielsen (grafisk design, Stibo Complete)
Redaktionen afsluttet X/8 2024.

Forsiden
Foto: Anthon Unger, Ritzau Scanpix

Oplag
5.000 stk.

ISSN 1601-491X

Hvad så nu, InterForce?

InterForce er fyldt 25 år. Med en ny type medlemskab og en frontdesk skal det blive endnu lettere for Kongerigets virksomheder at støtte op om forsvaret og beredskabet.

TEKST: FINN WINKLER

I foråret 2024 fyldte InterForce 25 år.

InterForce er blevet et stærkt samarbejde mellem Kongerigets virksomheder, Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen.

Men hvordan sikrer vi, at InterForce også er relevant de næste 25 år?

Det var i fokus, da forsvarschefen og InterForces formand i 2023 igangsatte et projekt med henblik på at sikre fortsat udvikling af organisationen.

Støttevirksomheder

Et af tiltagene var at se på InterForces medlemstyper.

I 25 år har vi kun haft én type medlemskab. Det er et medlemskab, hvor man tilkendegiver, at man støtter op om dansk forsvar og beredskab og gerne vil give sine medarbejdere fri til tjeneste, når der er brug for det.

En række danske virksomheder ville dog gerne mere end det. De ville gerne have et system, som man f.eks. har det i Storbritannien, hvor virksomheder kan forpligte sig til at give deres medarbejdere fri med løn i et antal dage til tjeneste i uniform.

Som et nyt initiativ blev en række af de største danske virksomheder støttemedlemmer hos InterForce i hhv. 2023 og 2024. Det betød, at virksomhederne indskrev i deres personalepolitik, at de giver minimum fem dages fri med løn til tjeneste om året til de medarbejdere, som er en del af Reservestyrken. Altså til medarbejder, der enten er reservister eller frivillige i Forsvaret, Hjemmeværnet, Beredskabsstyrelsen og Kystredningstjenesten.

Danfoss, Danske Bank, DSB, Mærsk, NetCompagny, Novo Nordisk og Salling Group har skrevet under på sådan en aftale. Tilsammen har de rigtig mange ansatte, der er en del af Reservestyrken. Da disse virksomheder blev støttemedlemmer hos InterForce, viste det sig, at en række andre virksomheder også gerne ville blive det.

I processen er det blevet afklaret, at der ikke for nærværende er lovhjemmel til, at Danmarks offentlige virksomheder (altså kommuner, regioner og Staten) kan gøre noget tilsvarende. For frihed af denne type kun kan gives efter en konkret individuel afklaring for den enkelte.

Men vi forventer, at alle private virksomheder, der ønsker det, kan blive støttemedlemmer fra 2025.

Frontdesk

Et andet kommende tiltag er, at InterForce får en egentlig front- eller servicedesk.

Når vi får det, kan danske virksomheder kontakte os direkte med deres spørgsmål. Det kan være om vores forskellige medlemstyper, om forholdene vedrørende reservister og frivillige blandt deres ansatte, eller om hvordan man

får adgang til andre dele af Forsvaret. For at nævne nogle eksempler.

Vi regner med, at den service kan igangsættes i første halvdel af 2025.

Derudover giver vi hele vores interne governance en gennemgang. Så vores strukturer, opgaver mv. bliver tilpasset, hvis der er behov for justering. Dermed kan vi bl.a. sikre god kontakt mellem InterForce-medlemsvirksomhederne, interesseorganisationerne i erhvervslivet og Forsvaret. Vi vil også sikre, at vores komité, udvalg, boards mv. er organiserede, så der sker udvikling og involvering til gavn for vores medlemsvirksomheder og ikke mindst for Reservestyrken.

Følg med i de kommende måneder på www.interforce.dk, eller ved f.eks. at følge os på LinkedIn. Her vil vi fortælle mere om vores nye tiltag.

Er din virksomhed blandt vores næsten 3.000 medlemsvirksomheder, kan du også forvente at modtage et brev fra os i det nye år med yderligere oplysninger, kontaktbeskrivelser mv.

På gensyn i 2025 i en ny version. ●

Hvad har vi lært af krigen i **Ukraine**?

Krigen i Ukraine har givet et indblik i, hvordan fremtidens slagmark og det nationale beredskab bør se ud.

TEKST: MICHAEL AAGAARD JENSEN

"Moderne krigsførelse er en evig jagt på kapaciteter og modforanstaltninger."

– Major Kenneth Nymand Pedersen

Krigen i Ukraine kører på sit tredje år. Kampene bølger frem og tilbage, og krigsteknologien udvikler sig hurtigt på begge sider af fronten. Det, der fra russisk side blev set som en hurtig overstået krig, er blevet til en lang, slidsom kamp med store tab på begge sider. Både i menneskeliv og materiel. Udviklingen på slagmarken har følgevirkninger på ikke bare Forsvaret, men også beredskabet, reserven og det civile samfund.

Major Kenneth Nymand Pedersen, Leder af Forsknings- og Udviklingsselementet ved Center for Landmilitære Operationer ved Forsvarsakademiet (FAK) har et bud på den vigtigste læring, vi kan tage med os fra krigen:

Major Kenneth Nymand Pedersen, leder af Forsknings- og Udviklings-elementet ved Center for Landmilitære Operationer ved Forsvarsakademiet.

Foto: Christian Sundsdal

Major Karsten Marrup, chef for Center for Luft- og Rumoperationer ved Forsvarsakademiet.

Foto: Christian Sundsdal

”Hvis jeg skal sige det kort, er det at lige meget, hvilken teknologi der bliver bragt i spil – der vil altid være en modstander, som laver modforanstaltninger. Det kan godt være, at vi har en teknologi, der, i det øjeblik vi implementerer den, er overlegen, hurtigere eller bedre. Men inden for så kort tid som overhovedet muligt vil modstanderen udvikle en modforanstaltning. Derfor er det vigtigt at forstå, at moderne krigsførelse er en evig jagt på kapaciteter og modforanstaltninger.”

Lille missilbombardement

Den udvikling ses tydeligt i brugen af droner. For at forstå omfanget skal vi tilbage til begyndelsen af krigen. For krigen begyndte i luften, da russerne i krigen første timer sendte missiler af sted for at lamme Ukraines luftforsvar. Men da Rusland regnede med, at Kiev ville falde efter ganske få dage, og krigen derfor hurtigt ville være overstået, blev det kun til 164 missiler - hvilket ikke er meget set i et militært perspektiv.

Da USA i 2017 ville straffe det syriske regime for at bruge kemiske våben mod befolkningen, sendte de 59 missiler afsted – mod bare én enkelt syrisk base, fortæller major Karsten Marrup, chef for Center for Luft- og Rumoperationer ved FAK.

Efter det indledende bombardement viste det sig også, at russernes evner til at udføre det, der hedder komplekse luftoperationer, hvor man med forskellige flytyper ødelægger en fjendes luftforsvar, så man har mere frit spil i luften og kan støtte sine tropper på landjorden, med Karsten Marrups ord er virkelig ringe.

”Så der er stadig jordbaseret luftforsvar på begge sider. Det gør, at det er ikke en traditionel luftkrig. Det er primært langtrækkende missiler og droner, som bliver brugt til at prøve at skabe effekt på slagmarken. Den direkte støtte fra kamphelikoptere og fly, som vi har været vant til fra alle mulige andre konflikter, den foregår ikke,” fortæller han.

Brug af kommercielle droner

Derfor har en ny teknologi gjort sit indtog på slagmarken. De bliver kaldt den fattige mands luftvåben: droner. Begrebet drone dækker over en lang række af forskellige teknologier. Det er alt fra små hobbydroner, som kan købes i den lokale elektronikforretning, til tonstunge militærdroner med 40 meter vingefang, som dem USA råder over.

Specielt de små droner har virkelig ændret slagmarken, fortæller major Rasmus Ross, militæranalytiker ved Center for Luft- og

Rumoperationer ved Forsvarsakademiet. ”Inden for specielt de sidste syv år har vi set en stor stigning af brugen af de små kommercielle droner, som bliver indkøbt og med relativt få midler ombygget til en våbenbærende platforme. Viden om, hvordan man gør, bliver delt på YouTube. For under 1.000 dollar kan du altså bygge en kommerciel drone om til et våben,” fortæller han.

Specialisering af dronerne

Samtidig er logistikken vedrørende droner meget mindre krævende og mere simpel end eksempelvis indkøb af egentlige kampfly, som skal bruge specialiserede faciliteter, uddannet personel på jorden, piloter med lang uddannelse og så videre. Droner kan også importeres meget nemmere end granater og bomber, da der ikke er de samme restriktioner forbundet salg og transport.

På slagmarken i Ukraine blev dronerne i begyndelsen mest brugt til at indhente efterretninger. Her fløj tropperne ved fronten kommercielle kameradroner ind over fjendens stillinger. De blev også brugt til at korrigere artilleriild med. Hurtigt blev dronerne dog bevæbnede. I begyndelsen ganske simpelt, hvor en drone kunne smide eksempelvis en håndgranat ned i fjendens skyttegrav eller gennem en åben luge på en kampvogn. Den udvikling er nu blevet forfinet, fortæller Rasmus Ross.

”I dag ser vi, at det er overgået til one-way-attack-droner, som med en udløsermekanisme foran flyver ind i et køretøj eller i personel og detonerer. Altså sådan en kamikaze-funktion. Både udløsermekanismen og måden, dronerne bliver fløjet på, er blevet forfinet, så de i dag bliver fløjet som det, der hedder First Person View, hvor droneoperatøren har briller på og ser det, dronen ser. Det forfiner flyvefølelsen og gør, at man kan flyve dronen ind nogle meget snævre steder og udløse den.

Bryllupsfotografer driver udviklingen

Selvom dronekrig i den størrelsesorden, vi ser i Ukraine, er ny, mener major Kenneth Nymand Pedersen, at dronerne har en stor rolle at spille på kamppladsen. Men når begge krigens parter har droner og laver modforanstaltninger mod dem, afbalancerer det hinanden.

For både russiske og ukrainske soldater har meget svært ved at gemme sig for de flyvende øjne i himlen. Derfor er Forsvaret i Danmark nødt til at følge udviklingen tæt og udvikle

”Vi skal forberede os på dronetruslen i forhold til den hybride trussel.”

– Major Rasmus Ross

kapaciteter på området. Her kan reservister vise sig at være en vigtig kilde til viden:

”Ukraine har arbejdet relativt meget med droner siden den første russiske invasion i 2014. Men da det virkelig tager fart i 2022, var mange af de første gode droneoperatører, vi så, folk, der havde brugt droner i landbrugsdrift. Den innovation, der var på droneområdet i begyndelsen, var drevet af landskabsfotografer, bryllupsfotografer og alle mulige andre, som kom ind i det ukrainske forsvar med deres civile kompetencer og var bannerfører for, at de med et lille tvist kunne bruges militært,” siger han.

Den nye virkelighed til søs

Et andet sted, hvor dronerne har gjort sit indtog, er til søs. Det skete et stykke tid efter invasionen i 2022. Men helt tilbage i 2014, da Rusland invaderede og annekterede Krim, mistede Ukraine størstedelen af sin flåde.

Da Ruslands nuværende invasion begyndte, havde Rusland i starten frit spil i Sortehavet. Det ændrede sig den 13. april 2023, da det lykkedes Ukraine at sænke den russiske sortehavsflådes flagskib, Moskva, med sømålsmissiler affyret fra land. Det tvang russerne til at trække sig tilbage fra kysten med deres krigsskibe. Sammen med ukrainernes generobring af Snake Island, der lå lidt midt i søruten til Odesa, gav det Ukraine mulighed for igen at åbne denne handelsrute og eksportere blandt andet korn via søvejen.

Kort tid efter dukkede de første ukrainske overfladedroner op i bølgerne, fortæller orlogskaptajn Alexander With, militæranalytiker ved Center for Værnsfælles Operationer ved FAK.

”Dronerne er relativt billige. De er effektive, har rigtig lang rækkevidde og kan styres fra

Major Rasmus Ross, militæranalytiker ved Center for Luft- og Rumoperationer ved Forsvarsakademiet.

Foto: Christian Sundsdal

Orlogskaptajn Alexander With, militæranalytiker ved Center for Værnsfælles Operationer ved Forsvarsakademiet.

Foto: Christian Sundsdal

Mange droner bliver nu fløjet med First Person View, hvor operatøren ser det, dronen ser. Det gør, at man kan flyve dronen ind i snævre steder og udløse dens sprængladning.

Foto: Stefan Weichert

land. Det betyder, at Ukraine har presset de russiske skibe længere og længere væk. For Ukraine har bedre råd til at miste dronerne, end russerne har råd til at miste deres krigsskibe,” siger han.

Skydeteltet Østersøen

Samtidig har Ukraine angrebet de russiske flådebaser med flyvende droner og vestligt leverede krydsermissiler. Så russerne kunne hverken være i sikkerhed i havnene eller på havet. Derudover kan de kun anvende deres havnefaciliteter i Sevastopol på Krim med meget stor risiko.

Det er et problem for dem, da disse faciliteter herunder tørdokken er essentiel for, at de kan vedligeholde deres flåde. De kan heller ikke sejle flåden ud af Sortehavet, fordi Tyrkiet har lukket Bosphorusstrædet med hjemmel i Montreuxdeklarationen. Derfor er Rusland nu begyndt at anvende nye havne så langt væk som i Abkhasien i den russisk besatte del af Georgien. Men det kan ikke helt erstatte de faciliteter, som Sevastopol har. Den nye virkelighed på Sortehavet har stor betydning for Danmark.

”Landbaserede sømålsmissiler og droner betyder tilsammen, at krigsskibe er blevet mere sårbare i kystnære farvande. Hvis man perspektiverer til danske forhold, kan man betragte Østersøen som et skydetelt, på den måde at alle kan skyde ind i den. For det er svært at gemme sig, og der er ikke nogen steder, hvor du ikke er inden for våbenrækkevidde,” siger Alexander With.

Derfor er Danmark også nødt til at forholde sig til en ny virkelighed, hvor krigsskibe har svært ved at operere tæt på land, understreger han.

”Ikke forstået på den måde, at krigsskibe bliver forældede. Men jeg tror, at i fremtiden

vil det være svært at føre effektiv søkrig, hvis man slet ikke byder ind på droner. Sådan er det ofte, når der bliver opfundet et nyt våben: Så bliver man nødt til at integrere dette våben i de eksisterende styrker. Dem, der ikke, der ikke evner at gøre det på en god måde, vil kæmpe med den ene arm på ryggen. Så jeg tror, at droner gradvist vil overtage flere og flere opgaver, som andre platforme traditionelt har løst.”

Truslen mod kritisk infrastruktur

Det er ikke kun på slagmarken, at Danmark er nødt til at forholde sig til både de flyvende og sejlene droner.

”Vi skal forberede os på dronetruslen i forhold til den hybride trussel. Få mennesker med droner, både i luften, på landjorden og til søs, kan pludselig trænge ind i vores kritiske infrastruktur. Her er det en treenighed af politi, forvalterne af den kritiske infrastruktur og Forsvaret, som skal blive bedre til at imødegå den trussel. Her kan reservister, som går ude ved eksempelvis politiet eller ved kritisk infrastruktur og får sig noget erfaring, tage den viden med og anvende den i Forsvaret,” siger Rasmus Ross.

På slagmarken taler man om, at det sted, hvor to enheder grænser op til hinanden, den såkaldte skillelinje, er et svagt punkt. For her kan der opstå tvivl om, hvem der har ansvaret, fortæller Alexander With. Det samme gør sig gældende, når vi ser på den kritiske infrastruktur, hvor mange aktører er inde over. Afhængigt af, hvordan truslen materialiserer sig, skal den imødegås af enten Forsvaret, Politiet, civile myndigheder eller private aktører, eller af en kombination.

”Danmark er ekstra sårbar i forhold til vores kritiske infrastruktur, fordi der mangler nogen, der kan sætte sig for bordenden, tage det overordnede ansvar for samfundssikkerheden og sikre sig, at de forskellige myndigheder taler sammen. Lige nu har vi en masse myndigheder, der bør synkronisere deres indsats for at beskytte kritisk infrastruktur. Men de

er ikke vant til at arbejde sammen, de må ikke træffe beslutninger ind over hinandens ansvarsområder, og de ved ikke, hvem der skal gøre hvad i sager, hvor deres ansvar overlapper hinandens.

Samtidig skal vi som samfund være bedre til at sikre os, at vi kan rejse os efter et eventuelt angreb, fortæller Carsten Marrup.

”Vores infrastruktur i Danmark skal have en form for resiliens. Det hjælper ikke noget, at vi ikke har reservedele til vores kritiske infrastruktur, hvis man eksempelvis rammer transformatorstationer eller lignende,” siger han.

Det er Kenneth Nymand Pedersen helt enig i. ”Den logik er jo nem empirisk at bevise: Hvis vi ser på COVID, hvordan forholdt det sig så med at skaffe gummihandsker, håndsprit og mundbind? Hvis det havde været planlagt og øvet, og der var afsat ressourcer, havde det været en lettere opgave at løfte. Men det var det ikke, og så kunne vi ikke lige skaffe det, vi skulle bruge. For alle andre var også i gang med at skaffe det. Det er den logik, der bør gennemsyre måden, vi tænker på.” ●

En lille, kommerciel drone bliver udstyret med en RPG-granat til at slå ned i fjendens linjer.

Foto: Stefan Weichert

Udsendt med HJEMMEVÆRNET

Når frivillige i Hjemmeværnet udsendes i internationale missioner, kræver det fleksibilitet fra deres civile arbejdsgiveres side. Mød to udsendte og deres arbejdsgivere.

AF EMMA KIRKETERP

Uden for en hangar på Roskilde Lufthavn holder et hvidt patruljefly af typen De Havilland Canada - Twin Otter. Det skal afløse Flyverhjemmeværnets to Defender-fly, der er parkeret indenfor. Michael Nielsen betragter to teknikere, der gennemgår det schweizisk-leasede fly.

Det er på tærsklen til weekend. Men i stedet for at holde fri er Michael Nielsen, der er ledende overlæge

på Aalborg Universitetshospital, taget til Roskilde for at blive omskølet til den nye flytype. Det går de fleste af hans weekender med for tiden.

Michael Nielsen er nemlig frivillig i Flyverhjemmeværnet: Han er pilot med flyvernavnet 'DOC' og chef for Eskadrille 270. Ét af patchene på hans grønne flyverdragt vidner om hans mangeårige engagement i den flyvende enhed: 1.750 flyvetimer i Defender.

"Der er meget ukrudt og græs, jeg ikke har fået slået over årene, og mange fødselsdage, jeg er gået glip af," konstaterer han. I morgen må han endnu en gang gå glip af en fødselsdag, når hans voksne søn fylder år.

I gennemsnit leverer eskadrillens 70-80 aktive frivillige i gennemsnit lidt over 500 timer om året i indsats.

"Det er vigtigt, at arbejdspladsen giver mulighed for, at medarbejderne gør noget andet, der har værdi for vedkommende."

– Lotte Vinge, cheflæge for Aalborg Universitetshospitals afdeling for neurologi

Ulønnet vel at mærke. De timer bliver brugt på opgaver for både civile og militære myndigheder med Defender-flyene, som har påmonteret kameraer. De frivillige løser overvågnings- og eftersøgningsopgaver for politiet, opgaver for SKAT og Fiskeristyrelsen samt assisterer Flyvevåbnet med træning og uddannelse.

Samfundsengagement

Det efterlader ikke meget tid til fritidsinteresser. For Michael Nielsen er hans indsats i Flyverhjemmeværnet langt fra en hobby.

"Jeg betragter det som et forpligtende samfundsengagement," siger Michael Nielsen efter en kort tænkepause.

"Det giver mig noget at bidrage med til samfundet."

Siden 2007, hvor Michael Nielsen meldte sig som frivillig til Flyverhjemmeværnet, har betydningen af hans involvering ændret betydning for ham. Dét kæder han sammen med verdens tilstand.

"I disse år, hvor mange af de ting, vi tidligere tog for givet – institutionernes urokelighed og så videre – bliver lidt rystet. Det er ikke nogle enkelte ting – det er ikke nødvendigvis bare Putin, Viktor Orbán eller uroen i Mellemøsten. Men meget af det, vi tog for givet, en verdensorden, og også en bestemt orden herhjemme, er lidt under pres," mener Michael Nielsen. Han peger også på det amerikanske præsidentvalg, Brexit, klimaforandringerne, migrantsituationen og krigen i Ukraine som faktorer, der for ham har styrket betydningen af hans frivillige indsats i Hjemmeværnet.

Michael Nielsen er frivillig i Flyverhjemmeværnet som pilot og chef for Eskadrille 270. Til daglig er han ledende overlæge på Aalborg Universitetshospitals afdeling for neurologi.

Foto: Privat

Foto: Christian Sundsdal

”Det giver mig noget at bidrage med til samfundet.”

– Michael Nielsen, frivillig i Flyverhjemmeværnet

”Mange virksomheder – både offentlige og private – vælger at støtte ved at kunne give medarbejderen friheden eller i hvert fald fleksibiliteten til at gøre tjeneste, når der opstår akutte opgaver, der skal løses. Her bidrager de til at støtte samfundets sammenhængskraft og stabilitet i bred forstand. Også selv om det måske nogle gange kan være vanskeligt at se for den enkelte virksomhed,” siger han.

Arbejdsplaner skal gå op

Dét engagement betyder også, at Michael Nielsen har været udsendt med Flyverhjemmeværnet tre gange. Alle gangene for EU’s grænseagentur, Frontex. Senest i efteråret 2023, hvor han var udsendt i fem uger.

Missionerne for Frontex består i overvågning af Middelhavet og dermed EU’s ydre grænser. Her skal Michael Nielsen sammen med den øvrige besætning

detektere både med nøddestedte migranter og opsnappe narkosmuglere med kurs mod Europa.

I de fem uger, hvor Michael Nielsen er udsendt med Flyverhjemmeværnet, tager han ubetalt orlov fra sit arbejde som neurolog. Derfor er der også et arbejds-skema, der skal gå op.

”Det er ikke bare lige sådan at blive udsendt, når man er ledende overlæge,” konstaterer han.

Michaels lægekollegaer skal overtage hans opgaver, mens han er væk. Opgaver, der spænder fra visitationer af henviste patienter, konsultationer med faste patienter og uddannelse af yngre læger. Men han oplever at blive mødt med stor forståelse og fleksibilitet fra sin arbejdsgiver.

Hans nærmeste leder er cheflæge for Aalborg Universitetshospitals afdeling for neurologi, Lotte Vinge. Selv om hun anerkender Michael Nielsen for hans engagement i Flyverhjemmeværnet, har hendes velvilje mindre at gøre med Michaels frivillige tjeneste. Den har mere at gøre med det overordnede mål om at imødekomme en medarbejders ønske om at holde fri i en periode.

”Det er vigtigt at kunne parkere lægeidentiteten en gang imellem og have en anden rolle end ’blot’ læge. Om det så er som forælder eller for eksempel som frivillig i Flyverhjemmeværnet. Så jeg synes, det er

vigtigt, at arbejdspladsen giver mulighed for, at medarbejderne gør noget andet, der har værdi for ham eller hende,” siger Lotte Vinge.

Udfordringer med lægemangel

Samtidig peger Michaels chef på udfordringer med lægemangel og fremhæver ansvaret over for afdelingens patienter.

”Det skal selvfølgelig være inde for rimelighedens grænser, for vi skal tage hensyn til vores patientansvar. Det er jo hele tiden en afvejning af, hvad vores forpligtelse som afdeling er,” siger Lotte Vinge.

Michael Nielsen lægger også vægt på ansvaret over for sine patienter, når han fortæller om de udfordringer, han forberedte sig på forud for sin udsendelse.

”Jeg har meget med epilepsipatienter at gøre. Det er nogle behandlingsforløb, hvor man kender patienter gennem mange år, og hvor man i hukommelsen har mange ting, som ikke står i journalen. Så der er selvfølgelig et kontinuitetsbrud, hvis patienterne for en periode skal tale med en anden læge, fordi vi har opbygget et samarbejds- og tillidsforhold,” siger Michael Nielsen.

I foråret løb dokumentarserien ’Frivillige i front’ over skærmen på DR, og det var der nogle af Michael Nielsens patienter, der bemærkede.

”Egentlig oplevede jeg, at der også var opbakning fra patienternes side,” siger han.

Prøve kompetencer af

Bag Københavns Lufthavn, hvor ruteflyene flyver i pendulfart ind og ud over Øresund, og hvor broen og Sveriges sydspids kan skimtes i horisonten, ligger DSB’s klagøringscenter. Her arbejder Oliver Løvgard.

Han er til daglig stationsbetjent og står for klargøring af DSB-tog til drift. I juni er han netop hjemvendt fra en fem måneder lang udsendelse til Kosovo, hvor han var gruppefører for syv andre soldater. En udsendelse, som han har drømt om, siden han meldte sig som frivillig i Hjemmeværnet i 2015.

”Nu var muligheden der for, at jeg kunne prøve mine kompetencer fra min uddannelse i Hjemmeværnet af. Jeg havde den rigtige alder, fysik og holdning til det. Jeg ville gerne have en udsendelse for at kunne sige, at jeg har prøvet det af, jeg har trænet til,” forklarer 30-årige Oliver Løvgard.

Ud over sin uddannelse fra Hjemmeværnet har han en værnepligtsuddannelse og Hærens Reaktionsstyrke Uddannelse fra henholdsvis Jydske Dragonregiment og Gardehusarregimentet på Bornholm. Som frivillig i Hjemmeværnet har han deltaget i nationale og internationale øvelser samt stået for uddannelse af andre frivillige.

Foto: Christian Sundsdal

Hjemmeværnets opgave i Kosovo er at bevogte NATO-lejren Camp Novo Selo og patruljere i området. Missionen, der hedder KFOR, har stået på siden 1999 og blev oprettet på baggrund af konflikten mellem Serbien og Kosovo. Hjemmeværnet overtog bevogtningsopgaven fra Hæren i august 2023.

Som gruppefører skulle Oliver Løvgard være bindeleddet mellem KFOR-ledelsen og gruppen af hjemmeværnsudsendte. Han skulle bl.a. sørge for at fordele opgaver og for, at soldaterne var glade og velinformerede, som han siger.

”Mit mål med udsendelsen var at udvikle mig som fører og leder og blive ved med at tillære mig kompetencer,” siger han.

100 vagter

Da muligheden for udsendelsen bød sig, slog han derfor til. Han var ikke nervøs for sin leders, Flemming Laursens, reaktion på, at han bad om orlov i fem måneder. Alligevel var han nervøs for, om det overhovedet kunne lade sig gøre.

For også på hans arbejdsplads var der vagtplaner, der skulle gå op, og hans kollegaer skulle tage ekstra vagter.

”Jeg mærkede ikke utilfredshed fra mine kollegaer over, at de skulle tage ekstravagter, mens jeg var væk. Vi er vant til at dække ind for hinanden. Det har vi altid været gode til. De var bare spændte på at høre om mine oplevelser,” siger Oliver Løvgard, der ud over opgaverne med klargøring af tog også er vikarierende holdleder og uddanner nye stationsbetjente.

I alt 100 vagter skulle dækkes i hans fravær. Det var da også grunden til, at Flemming Laursen lige i første omgang måtte synke en ekstra gang.

Men så snart dén tanke var passeret, øjnede Flemming Laursen muligheden for, at hans medarbejder kunne udvikle sig og tilegne sig kompetencer, som også ville komme DSB til gode.

”Oliver er en medarbejder, jeg kan se en god fremtid i. Jeg har givet ham et lederkursus for at udvikle ham som leder. Og vi har sammen prøvet at finde ud af, hvor han skal lande; om han skal være leder eller underviser. Jeg kunne se udsendelsen som en fordel, fordi Oliver skulle ned at prøve de færdigheder af,” siger Flemming Laursen, der er produktionsleder, personaleleder for 62 medarbejdere og ansvarlig for al klargøring af tog i DSB’s center i Kastrup. Han har selv været frivillig i Hjemmeværnet gennem 10 år og forstod dermed også Olivers motivation for at afprøve sin træning i praksis.

”Hvis jeg nu havde sagt nej, så kunne det jo være, at han ville sige op. Så hellere støtte og hjælpe,” tilføjer Flemming Laursen. ”Så jeg tænkte selvfølgelig på, hvad der var godt for DSB på lang sigt.”

En gladere medarbejder

Flemming Laursen så dermed et potentiale for, at udsendelsen ville hjælpe Oliver Løvgard videre i hans karriere hos DSB og få bedre indsigt i, om han foretrækker at undervise kollegaer eller på sigt blive leder og få personaleansvar som Flemming Laursen selv.

Oliver Løvgard er stationsbetjent hos DSB og har været medlem af Hjemmeværnet siden 2015.

Foto: Privat

”Jeg ville gerne have en udsendelse for at kunne sige, at jeg har prøvet det af, jeg har trænet til.”

– Oliver Løvgard, hjemmeværnssoldat

”Når nu man har en dygtig medarbejder, som gerne vil prøve noget andet, og jeg kan hjælpe ham, så han bliver her, vil jeg gerne det. Men det er jo en balance. For hvad nu, hvis han bedre kan lide det militære?” siger Flemming Laursen.

De kompetencer, som Oliver Løvgard drømte om at få prøvet af, er kun blevet skærpet, oplever han selv – allerede kort efter hans retur til sin arbejdsplads.

”Jeg tror, at jeg er blevet bedre til at forklare mine kollegaer baggrunden for en beslutning eller en ændring på arbejdspladsen. Jeg har fået et mere fast synspunkt og er blevet bedre til at forklare helheden og dermed undgå snak i krogene,” siger Oliver Løvgard, der til oktober starter i en ny stilling i DSB’s klargøringsområde i Næstved.

Ud over det karrierefremmende sigte havde Flemming Laursens støtte til Oliver Løvgard også et andet formål, påpeger han.

”Det kunne jo være, jeg fik en glad Oliver tilbage, som har fået en oplevelse for livet og har fået ladet sine batterier op. Det er jo også en fordel for os. Hvis man er glad, er det jo også bedre for arbejdspladsen og dem derhjemme,” siger Flemming Laursen og kigger over på Oliver Løvgard.

”Er du glad?,” spørger han.

Oliver Løvgard nikker.

”Meget,” bekræfter han. ●

BEREDSKABET

er tilbage på jobbet

Hvordan driver man sin forretning videre, hvis dele af den kritiske infrastruktur falder ud? Det spørgsmål fylder mere i danske virksomheder. Kompetencer i uniform er kommet i højere kurs.

AF MICHAEL RACHLIN

"Sørg for at have mad og vand til tre dage på lager."

Det var uvante toner, da Beredskabsstyrelsen kort før sommerferien meldte ud, at danskerne skulle have nogle grundlæggende ting på plads, hvis vi en dag bliver ramt af et strømnedbrud eller en anden forsyningskrise.

I Danmark har vi i årtier fortalt os selv, at der ikke var nogen, der ville os noget ondt. Forestillingen om, at der var mørke kræfter eller ukendte trusler, der kunne lukke for strømmen, varmen, fødevareforsyningen eller andre former for kritisk infrastruktur, var simpelthen ikke en del af vores bevidsthed.

Men meget har ændret sig siden den 11. marts 2020. Det var dengang, da statsminister Mette Frederiksen i en direkte tv-udsendelse annoncerede, at Danmark lukkede ned for at få styr på Covid-19. I kølvandet på Covid-nedlukningen kunne billeder af Ruslands invasion af Ukraine, sprængte gasledninger i Østersøen, et tankskib på tværs af Suezkanalen og uro i Mellemøsten ryste vores forestilling om, at Danmark altid ville være det samme: stabilt, sikkert og forudsigeligt.

Øget krisebevidsthed

Beredskabet er igen på dagsordenen. Mens vi har brugt første halvår af 2024 på at fokusere på borgernes rolle, er tiden nu kommet til at fokusere på virksomhederne. Det mener Rasmus Dahlberg, lektor ved Institut for Strategi og Krigsstudier på Forsvarsakademiet. Han er med egne ord en forsker "med forkærlighed for krig, kriser og katastrofer."

Lige før sommerferien udgav han sammen med en kollega bogen 'OBS - Oplysning til borgerne om samfundssikkerhed', hvor han appellerer til, at vi i Danmark bør tage vores samfundssikkerhed meget mere alvorligt. Men han har også en oplevelse af, at danskernes krisebevidsthed er øget alvorligt – ikke mindst i virksomhederne.

"Jeg fornemmer meget stærkt, at virksomhederne er begyndt at tage deres rolle og opgave i vores beredskab alvorligt. Under Den kolde krig havde vi nogle ret solide beredskabsplaner og bedriftsværn ude på virksomhederne. Op gennem 90'erne og nullerne indkasserede vi derimod ikke kun en 'fredsdividende', men også en 'beredskabsdividende'. Det er der kommet et helt nyt fokus på nu," mener Rasmus Dahlberg.

Der kommer kompetencer ind med uniformen, når det handler om beredskab. Her er det helt bogstaveligt fra Uniform på jobbet-dag i virksomheden Etreco A/S i Fredericia.

Foto: Tue Skals, Forsvaret

Samfundets robusthed

Ud over at virksomhederne kommer til at have øget fokus på deres eget beredskab, kommer der også til at være fokus på, hvordan virksomhederne bidrager til samfundets samlede robusthed. Når vi f.eks. taler om kritisk infrastruktur som vand, strøm, sundhedsvæsen og fødevareforsyning, er Danmark på godt og ondt præget af en masse små og mellemstore virksomheder.

"På nogle punkter er det udmærket og kan styrke robustheden med en masse små enheder. Men det gør det også svært at løfte sikkerheden. Mange mangler motivationen, hvis omkostningerne ikke står mål med risikoen for den enkelte virksomhed. Og omkostningerne kan blive større for samfundet end for den enkelte virksomhed, hvis vi f.eks. har et lille

vandværk, der bliver lagt ned af IT-problemer" siger Rasmus Dahlberg.

Han mener, at det skal være meget tydeligere, hvem der har ansvaret for virksomhedernes robusthed i en krisesituation – og at det i sidste ende er et spørgsmål om mere regulering og klarere regler og jura.

"Særligt i små og mellemstore virksomheder er det ofte uklart, hvem der har ansvaret for beredskabet. Så lander ansvaret ofte hos den enkelte ildsjæl. Vi kender alle sammen typen, der sidder i en virksomhed og er lidt bekymret og kæmper for den årlige brandøvelse. Måske kender vi også lederen, der ikke rigtig gider at deltage og er uengageret, fordi det koster penge. En stor del af problemet med at arbejde med beredskab er, at afkastet af investerin-

gen er usynligt. Det er svært at beregne værdien af ting, der ikke sker,” siger Rasmus Dahlberg.

Kompetencerne kommer i uniform

Ifølge Rasmus Dahlberg kan det have stor værdi at have folk ansat med erfaring fra Forsvaret, når man arbejder med beredskab i virksomhederne. I Forsvaret er man flasket op med, at beredskab har en værdi. Faktisk er det helt centralt i alt, hvad man laver.

“Der er ingen tvivl om, at når man har været i uniform, så lever og ånder man for beredskab. I en organisation som Forsvaret ser man beredskabet som en nødvendig investering i fremtiden, hvilket man af naturlige grunde ikke altid gør i erhvervslivet. Men der er også nogle

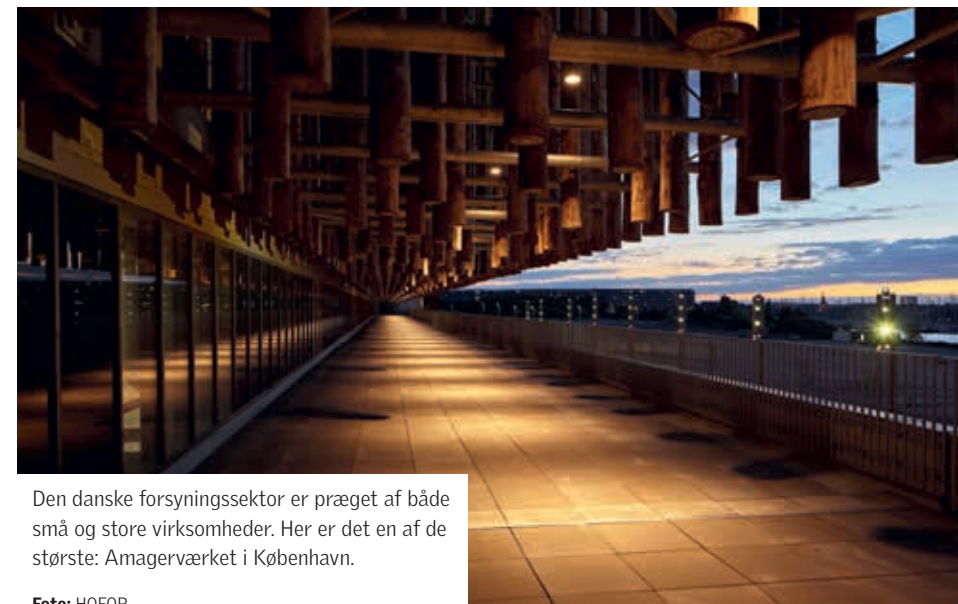
“Hvis du er uddannet i Forsvaret som befalingsmand eller officer, er du uddannet i at lede organisationer under pres.”

– Christian Fredberg, direktør i Firmaberedskab

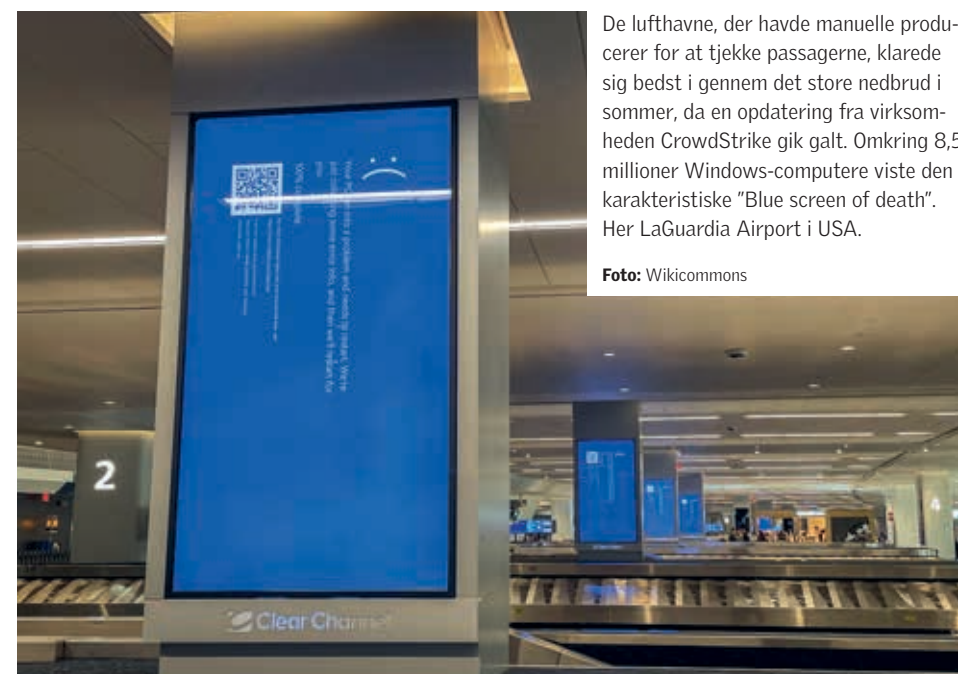
Christian Fredberg er direktør i Firmaberedskab og reserveofficer.

Foto: Privat

Den danske forsyningssektor er præget af både små og store virksomheder. Her er det en af de største: Amagerværket i København.

Foto: HOFOR

De lufthavne, der havde manuelle producenter for at tjekke passagerne, klarede sig bedst i gennem det store nedbrud i sommer, da en opdatering fra virksomheden CrowdStrike gik galt. Omkring 8,5 millioner Windows-computere viste den karakteristiske “Blue screen of death”. Her LaGuardia Airport i USA.

Foto: Wikicommons

helt konkrete kompetencer, som i stigende grad vil blive efterspurgt: Hvordan man laver en beredskabsplan? Hvordan man laver en øvelse? Hvordan arbejder man med scenarier? Hvordan man har en kommandostruktur?” forklarer han.

Lige præcis de kompetencer har Christian Fredberg fra virksomheden Firmaberedskab arbejdet med i en årrække. I 2014 stiftede han Firmaberedskab, der har til formål at skabe sikre modstandsdygtige og robuste danske virksomheder. Han bruger rigtig mange arbejdsredskaber fra Forsvaret, når han gennemgår og afprøver robustheden hos kunderne.

“Hvis du er uddannet i Forsvaret som befalingsmand eller officer, er du uddannet i at lede organisationer under pres. Du er uddannet til at arbejde i det maksimale pres, et menneske kan komme under: Du skal udføre din opgave, mens der er nogen, som skyder på dig og prøver at slå dig ihjel. Måske med undtagelse af politiet er der ingen andre, der har trænet i et arbejde under så stort et pres,” fortæller Christian Fredberg, der ud over at være direktør i Firmaberedskab også er reserveofficer – og ambassadør for InterForce.

Han understreger, at virksomhederne netop kan have glæde af at have medarbejdere med tilknytning til Reserven eller Hjemmeværnet,

TRE ALVORLIGE NEDBRUD

CYBERANGREBET PÅ MÆRSK I 2017

A.P. Møller-Mærsk blev i juni 2017 ramt af et omfattende cyberangreb, kendt som NotPetya. Det lammede virksomhedens IT-systemer globalt. Angrebet førte til betydelige forstyrrelser i virksomhedens logistikoperationer og kostede Mærsk op mod 2,5 milliarder kroner.

ANGREB PÅ DANSKE FORSYNINGSSELSKABER 2023

Selvom det ikke medførte et decideret nedbrud, gav det dybe panderynker, at det i maj 2023 lykkedes hackere at få kontrol over IT-systemerne i 22 selskaber, der bl.a. forsyner danskerne med el og varme. IT-systemernes firewall var blevet åbnet af en fejl i en opdatering fra firmaet Zyxel. Men ifølge SektorCERT, der varetager IT-sikkerheden for flere danske selskaber inden for kritisk infrastruktur, tyder alt på, at der var fremmede magter, der ville afprøve robustheden af vores kritiske infrastruktur. Helt konkret nævner SektorCERT hackergruppen Sandworm, der hører under den russiske militære efterretningstjeneste GRU.

CROWDSTRIKE-NEDBRUDET 2024

Der var tale om en banal fejl i en opdatering for det amerikanske cybersikkerhedsfirma CrowdStrike, der midt i sommerferien skabte overskrifter i medierne og nedbrud i flere lufthavne. Med et nedbrud på omkring 8,5 millioner Windows-computere verden over viste sommerens globale computernedbrud med al tydelighed vores globale sårbarhed. Både i Københavns Lufthavn og i Billund var man en overgang nødt til at tjekke passagerer ind manuelt. I forhold til andre lande slap Danmark dog billigt gennem det store IT-nedbrud.

når man arbejder med beredskab. Fordi de har "et ben i hver lejr."

"Vi arbejder med at oversætte de her kompetencer til civilt. For selvfølgelig kan vi ikke kopiere måden at kommunikere og arbejde på direkte over i det civile. Det kræver tilpasning til den enkelte virksomhed," siger Christian Fredberg. Han genkender også, at virksomhedernes lydhørhed og engagement i forhold til beredskab har været støt stigende siden Covid-19.

Når nettet går ned

Det er dog ikke kun truslen udefra, der har sat beredskab på dagsordenen. Danmark er på godt og ondt et af verdens mest digitaliserede lande. Det har grebet så omfattende ind i vores hverdag, at vi har svært ved at fore-

stille os en verden uden internet og digitale tjenester. Både i hverdagen, og når virksomhederne planlægger forskellige scenarier for fremtiden.

"Det er ikke ret lang tid siden, at vi så et stort strømnedbrud på en stor offentlig virksomhed, hvor beredskabsplanerne lå på en computer. Dørene låste automatisk, og det stod i beredskabsplanerne, hvor reservenøglerne lå. Det er langt fra enestående. Det er så indarbejdet, at vi har adgang til vores IT-systemer, at vi ikke

"Virksomhederne er begyndt at tage deres rolle og opgave i vores beredskab alvorligt."

– Rasmus Dahlberg, lektor ved Institut for Strategi og Krigsstudier på Forsvarsakademiet

Rasmus Dahlberg er lektor ved Institut for Strategi og Krigsstudier på Forsvarsakademiet.

Foto: Ole Joern

Det ligger i Forsvarets DNA, at man skal kunne udregne vinklen på såkaldte krumbanevåben såsom morterer, hvis man en dag ikke har adgang til IT. Her er det instruktører fra Hærens Kamp & Ildstøttecenter i Oksbøl, der underviser soldater i Irak.

Foto: Rasmus Franck, Forsvaret

kan forestille os alle de udfordringer, det giver, når det ikke virker. Man er simpelthen nødt til at afprøve de her ting i en øvelse, før det bliver virkelighed," siger Christian Fredberg, der igen vender tilbage til, at det er kompetencer, man lærer i Forsvaret.

"Når vi arbejder med mortérer, lærer alle i Forsvaret at regne vinklen og de ballistiske baner ud manuelt. Selvfølgelig findes der masser af programmer, der kan regne det meget mere præcist og hurtigt ud. Men det ligger i tankegangen, at der kan være en masse årsager til, at man ikke har adgang til nogen former for IT. Sådan tænker man bare ikke i resten af samfundet. Vi har vænnet os til, at man altid har adgang til alting," siger Christian Fredberg.

Han understreger, at løsninger ofte er meget jordnære, men ikke altid lette at identifi-

cere. F.eks. at sørge for at have en opdateret version af beredskabsplanen liggende – på print.

"Vi laver mange øvelser med vores kunder. Som militærpersoner ved vi, at en beredskabsplan bare er et stykke papir i en skuffe, hvis ikke man øver sig på det," siger Christian Fredberg. Han oplever, at der også er en øget åbenhed om beredskab og sikkerhed, efter at vi har set store virksomheder blive lagt ned af IT-nedbrud.

"Traditionelt er der ingen virksomheder, der bryder sig om at tale om deres sårbarheder. Det har tidligere været lidt et tabu. Men hvis man ser, at en virksomhed som Mærsk kan blive lagt ned i flere dage af et IT-nedbrud, er der også flere små og mellemstore virksomheder, der er klar til at tale om, at det kan ske for dem – og forberede sig på det," slutter han. ●

Indsat som frivillig ved Børsbranden

Da Børsen brændte, rykkede frivillige fra Beredskabsstyrelsen ud og støttede ved det omfattende slukningsarbejde.

AF MORTEN FREDSLUND

Den 16. april havde 42-årige David Granum-Eriksen en hjemmearbejdsdag. Opgaverne for Danske Banks Compliance-afdeling Sanctions, Advisory and Assurance blev derfor løst fra hjemadressen i Hedehusene.

"Under en telefonsamtale om noget helt andet fortæller en kollega mig, at der er udbrudt brand i Børsen. Jeg tænder straks for News, hvor jeg kort efter ser Børsens spir kollapse. Da ved jeg godt, at Beredskabsstyrelsens frivillige styrke med meget stor sandsynlighed vil blive alarmeret. Jeg skriver derfor til min chef i banken, at jeg sikkert bliver nødt til at løbe. Kl. 10.30 bliver vi alarmeret, og så stikker jeg afsted til Beredskabscentret," fortæller David Granum-Eriksen.

Da Hovedstadens Beredskab erfarer brandens voldsomhed, rekvirerer man støtte fra nabo-brandvæsenerne samt Beredskabsstyrelsen. I første omgang sender Beredskabsstyrelsen en brandbil, en mobil kommandostation og værnepligtige fra Beredskabsstyrelsen Sjælland.

Baseret på frivillighed

Senere alarmeres og indsættes personel fra Beredskabsstyrelsen Hovedstaden i Hedehusene, hvor hele det operative beredskab er baseret på et frivilligberedskab. Det tæller ca. 300 frivillige – heriblandt David Granum-Eriksen.

"Allerede på vej ned til Beredskabscentret ser jeg det første hold og den første autosprøjte køre afsted. På Beredskabscentret bliver der derfor lidt ventetid, som jeg bruger til at få lidt bankarbejde fra hånden," siger David. Som frivillig sergent og holdleder i Beredskabsstyrelsen har han beføjelser til at træffe strategiske og operative beslutninger og lede et hold på op til 10 frivillige under en indsættelse.

"Klokken bliver cirka 13.00, inden jeg og et hold på seks andre fremmødte frivillige kører afsted mod Børsen med blå blink og horn. Det er Hovedstadens Beredskab, der ejer hændelsen, og som styrer, hvad der skal ske. Vi skal rekvireres af dem og er som sådan en brik i et stort og komplekst spil," siger David.

"Det er meget givende og styrker beredskabet, at de frivillige kommer med en civil baggrund."

– Tine A. Overby, brigadechef i Beredskabsstyrelsen

**”Jeg er uddannet til at løbe ind,
når alle andre løber ud,”**

– David Granum-Eriksen, frivillig i Beredskabsstyrelsen

David Granum-Eriksen,
frivillig i Beredskabs-
styrelsen.

Foto: Forsvaret

Tine A. Overby, brigadechef
i Beredskabsstyrelsen.

Foto: Beredskabsstyrelsen

Kæmpestort og kompliceret

Allerede da han kører mod Børsen, ved han dog, at hans hold skal ind at afløse kolleger, som står for vandforsyningen. De pumper vand op af kanalen for at pumpe det videre ud til de forskellige brandbiler, der er indsat i slukningsarbejdet.

”Skadesstedet er kæmpestort og meget uoverskueligt. Det er en voldsom kompliceret indsats. Vi overtager de pumper, som vores kolleger har sat op, og så går resten af dagen og natten med at vedligeholde pumperne. Vi sørger for, at vandtrykket er, som det skal være, ligesom vi sørger for, at der kommer vand frem til de rigtige enheder. Vi sætter også en lysmast op. Så selv om vi ikke har brandslanger i hånden, er vi stadig en del af holdet,” siger David. Han bliver først afløst af et nyt hold frivillige efter godt ni timers frivillig tjeneste ved den brændende bygning.

Et par dage efter er han igen indsat. Nu som pilot for en drone, der skal give politi og andre myndigheder et aktuelt kort over brandtomt og skadessted.

”Samlet blev det til 19 timer i forbindelse med Børsbranden. Men selv om det er på en tragisk baggrund, sætter jeg stor pris på de timer, jeg frivilligt bidrager med hos Beredskabsstyrelsen. Det giver mig en masse kompetencer inden for førstehjælp, brandslukning og meget

mere. Det giver mig også en ro at vide, at jeg har evnen til at kunne træde til ved oversvømmelser, ulykke, brand m.v. Jeg er uddannet til at løbe ind, når alle andre løber ud,” siger David, der tidligere har været frivillig i både Hjemmeværnet og Røde Kors.

”For mig handler det også om at give noget tilbage til det samfund og det land, som jeg er glad for at bo i. At være frivillig i beredskabet er en form for frivillighed, som giver mening. Blandt andet fordi, det er noget helt andet end det, jeg laver til daglig i banken,” tilføjer han.

Mangfoldighed og kompetencer

Det er brigadechef Tine A. Overby, der er chef for Beredskabsstyrelsen Hovedstaden, hvor David Granum-Eriksen er blandt de ca. 300 frivillige. Hun er ikke i tvivl om, at det kaster meget positivt af sig, når der er markante snitflader mellem det civile arbejdsmarked og Beredskabsstyrelsen.

”Det er meget givende og styrker beredskabet, at de frivillige kommer med en civil baggrund. Nogle arbejder i sundhedssektoren, der er tømrere, murere og bankfolk. Det er klart et stort plus, når det eksempelvis er en professionel ingeniør, som indsættes for at sikre en mur ved en brandtomt, og en professionel kranfører, der betjener vores kranvogn. Det giver en mangfoldighed og bringer kompeten-

cer ind som bare er anderledes, end hvis det udelukkende var 100 unge mennesker fra et værnepligtshold. Ingen kritik af de værnepligtige, men de frivillige kommer med andre kompetencer. Det er en stor styrke her,” siger Tine A. Overby.

Som tidligere chef for Beredskabsstyrelsen Sjælland har hun været en del af InterForce forretningsudvalg i Region Sjælland.

”InterForce er helt bestemt en utrolig vigtig spiller for os. Det at have virksomheder, som har en forståelse for vigtigheden af at stille medarbejdere til rådighed for Beredskabet, ligesom de gør det for Forsvaret, har meget stor betydning. Her åbner InterForce nogle døre, der i sidste ende er med til at gøre Danmark mere robust,” siger Tine A. Overby.

Frihed med løn

I efteråret 2023 indgik David Granum-Eriksens arbejdsgiver, Danske Bank, en særlig aftale med InterForce. Her gik Danske Bank fra at være medlemsvirksomhed til at blive InterForce-støttevirksomhed. Aftalen blev indgået sammen med fire andre af landets største virksomheder, herunder Danfoss, DSB, Netcompany og Salling Group.

Hver især skrev de under på, at de vil give deres medarbejdere, der er reservister eller frivillige i Forsvaret, Hjemmeværnet, Beredskabsstyrelsen og Kystredningstjenesten, fri med løn i fem dage om året til at gøre tjeneste i uniform.

Det er ifølge HR-partner i Danske Bank, Michael Havnstrup Bech, et rigtig godt skridt.

”Vi er i Danske Bank rigtig glade og stolte over aftalen om at være støttevirksomhed. Aftalen er nu blevet en permanent og varig løsning for de af vores medarbejdere, som har en aftale om at stå til rådighed for Forsvaret eller beredskabet. I Danske Bank giver vi dem med glæde op til fem dages frihed til at løse opgaver til gavn for samfundet,” fortæller han.

Han har selv en fortid i Forsvaret og er bankens 'Point of Contact' ift. InterForce. I forbindelse med Danske Banks overgang til at være InterForce-støttevirksomhed er der etableret en intern gruppe på bankens Teams-site, hvor medarbejdere med rådighedsforpligtelser kan mødes og udveksle erfaringer.

”GDPR-reglerne betyder, at vi ikke kan registrere, hvilke medarbejdere det handler om. Men Teams-gruppen er blevet et godt forum, hvor reservister og frivillige blandt medarbejderne kan dele erfaringer og kommunikere. Blandt andet om Uniform på jobbet-dagen, der hvert år finder sted sidste onsdag i september. Det er også et af de nye tiltag, som er med til at øge fokus på de af bankens medarbejdere, der træder til, når samfundet har allermost brug for det,” siger Michael Havnstrup Bech. ●

BEREDSKABSSTYRELSENS INDSÆTTELSE

I 2023 havde Beredskabsstyrelsens 684 indsatser, der samlet udgjorde 55.732 mandtimer. Ved Børsbrandens bidrog Beredskabsstyrelsen med fastansatte, frivillige og værnepligtigt personel, der støttede Hovedstadens Beredskab med vand, strøm, luft, et ledelses- og kommunikationsmodul og lys. Indsatsen strakte sig over syv dage fra den 16.-22. april.

Beredskabsstyrelsens frivillige bliver alarmeret ved cirka hver fjerde udrykning, og de deltager også på internationale missioner. Hos Beredskabsstyrelsen Hovedstaden har man ca. 130 assistancer om året. Styrelsen har 500 fastansatte. Dertil kommer en grundstamme af cirka 450 værnepligtige og ca. 500 frivillige.

Hvis krigen kommer

Under Den kolde krig var en hjørnesteenene i det danske forsvar, at man kunne genindkalde tidligere værnepligtige. Nu har krigen i Ukraine igen gjort Totalforsvarsstyrken aktuel.

AF EMIL ARENHOLT MOSEKJÆR

Jeg titter ud gennem krattet og spejder mod fjendens forventede angrebsretning: Der er nogle huse, de kan udlægge støtteild fra. Og mon ikke de angriber via hegnet dér for at lave indbrud i venstre kant af vores stilling?

På marken foran mig ligger en flok køer fredeligt i forårssolen. Når kampen starter, skal de have benene på nakken, hvis ikke de vil fanges i krydsilden.

Jeg nedfælder et par noter til min gruppeførerbefaling og betragter en væltet træstamme foran mig. Det vil være en god stilling til mit lette maskingevær.

Det er ingen hemmelighed, at mange tidligere soldater savner livet i uniform. Det gjorde jeg også. Derfor har jeg ved siden af mit daglige arbejde i civilt meldt mig til et totalforsvarskompagni under Hærens Reserve. Jeg er i nordsjællandske Jægerspris med kompagniet for at bruge søndagen på befalingsudgivelse og øve kamp fra stilling.

”Skulle en rigtig fjende nogensinde banke på døren, vil jeg stå med en flok genindkaldte værnepligtige foran mig.”

– Emil Mosekjær, gruppefører i Totalforsvaret

Foto: Privat

HR Partner i Danske Bank, Michael Havnstrup Bech.

Foto: Michael Havnstrup Bech

“Vi skal til at genfinde nogle ting fra gemmerne, som vi var gode til under Den kolde krig.”

– Torben Toftgaard Engen, major ved Center for Militære Studier

Foto: Privat

Fjenden derude eksisterer dog ikke, og det gør min infanterigruppe heller ikke. Ligesom i de andre kompagnier er vi kun førerpersonellet. Men skulle en rigtig fjende nogensinde banke på døren, vil jeg stå med en flok genindkaldte værnepligtige foran mig. De vil forvente, at jeg kan lede dem.

Hvis den dag kommer, skal vi være klar. Jeg skribler endnu en note og bevæger mig videre i skovkanten.

Ændret trusselsbillede

At det overhovedet er nødvendigt at tænke sådan, understreger, hvor meget verden har ændret sig i løbet af de sidste 10 år. Det fortæller major Torben Toftgaard Engen, der i 2021 forfattede rapporten 'Den nye totalforsvarsstyrke' ved Center for Militære Studier.

“I 2000- og 2010’erne var vi superskarpe til internationale missioner i fjerne lande. Men den øgede trussel fra Rusland betyder, at Forsvarets opgaver ændrer sig. Man kan faktisk sige, at vi skal til at genfinde nogle ting fra gemmerne,

som vi var gode til under Den kolde krig,” siger han.

Ligesom i dag havde man dengang en kerne af fuldtidsansatte. Men i tilfælde af krig skulle de kunne suppleres af en stor mængde tidligere soldater, der blev genindkaldt. Sammen med Politiet og beredskabet udgør denne mobiliserede styrke det, man kalder Totalforsvaret.

Et stille liv indtil nu

Når man dengang blev indkaldt for at aftjene sin værnepligt, risikerede man derfor ikke blot at skulle bruge et til to år af sit liv på det. Efter at være blevet aftrådt til civil kunne man i årene efter blive genindkaldt i kortere eller længere tid til øvelsesaktiviteter.

Det er derfor, man kunne lave så mange ‘Soldaterkammerater’-film, hvor gutterne blev hevet ind fra deres civile liv og sendt på efterårsmanøvre. Det var spas og løjer, men i tilfælde af en krig skulle soldater som dem kunne genindkaldes og sendes til fronten. Derfor skulle deres færdigheder holdes ved lige.

Ligesom resten af Reserven har Totalforsvaret dog levet et stille liv siden Den kolde krigs afslutning. Muligheden for at kunne genindkalde værnepligtige er i teorien aldrig forsvundet. Men længe eksisterede der hverken retningslinjer eller et system til at kunne gøre det. Det virkede også unødvendigt.

Det ændrede sig gradvist med den stigende russiske aggression op gennem 2010’erne, som kulminerede med invasionen af Ukraine i 2022. Allerede i forsvarsforliget fra 2018 blev det besluttet, at man igen skulle kunne stille med en totalforsvarsstyrke af hjemsendte værnepligtige.

“Jeg tror blandt andet, det er i det lys, at man skal se forårets beslutning om at forlænge værnepligten fra fire til 11 måneder og øge antallet med et par tusind. For dermed vil Totalforsvaret kunne trække på en større base af soldater, som har et højere professionelt niveau,” siger Torben Toftgaard Engen.

Bevogtning af infrastruktur

Ifølge Torben Toftgaard Engen har krigen i Ukraine tydeliggjort, at *masse* stadig har en værdi en værdi på slagmarken. I en stor, konventionel krig er det groft sagt bedre at have 100 mindre præcise artilleripjecer end blot én meget præcis. Det samme kan siges om mandskab.

Ligesom under Den kolde krig har Forsvaret brug for en kerne af fuldtidssoldater, som kan suppleres med reservister. Som en del af NATOs styrkemål skal Danmark nemlig kunne yde såkaldt Host Nation Support, eller værtsnationsstøtte, hvor vi modtager allierede skibe med soldater og materiel, som skal transporteres gennem landet på deres vej mod øst.

I tilfælde af krig vil der være en risiko for spionage og sabotage mod disse konvojer såvel som mod resten af Danmarks kritiske infrastruktur. Det skal alt sammen bevogtes. Da de stående enheder i Hærens 1. Brigade bliver sendt østpå, må andre træde til.

“I første omgang kan Hjemmeværnet hurtigt stille med en stor volumen af dygtige folk. Men da de er frivillige, kan man kun bruge dem i en vis tid. Og som Ukraine viser, har krige det med at trække ud,” siger Torben Toftgaard Engen.

Det er her, Totalforsvarsstyrken kommer ind i billedet. Den har en længere responstid, da de tidligere værnepligtige først skal genindkaldes, udrustes og have banket det værste rust af sig. Men herefter kan de overtage for Hjemmeværnet.

I takt med, at de stående enheder østpå forventeligt lider tab, kan man så også tænke sig, at man vil bruge Reserven til at fylde rækkerne op.

“Det er ikke det, de lige nu bliver trænet og udrustet til,” understreger Torben. “Men under krig dikterer behov jo nogle gange en ny virkelighed. Så det er ikke utænkeligt.”

Mangler realistiske rammer

To eksempler på et moderne totalforsvar finder man i Finland og Israel. Begge lande kan stille med et par hundredetusind veltrænede reservister i løbet af kort tid. Lovgivningen såvel som arbejdsmarkedet er tilpasset dette, så folk i perioder kan genindkaldes for at træne med deres reserveenheder.

Herhjemme bør vi lade os inspirere af denne måde at gøre tingene på, mener premierløjtnant Calvin Møs. Til dagligt læser han på Danmarks Tekniske Universitet (DTU). Men derudover er han fungerende chef for 1. Totalforsvarskompani, som hører hjemme på Svanemøllens Kaserne i København.

Han peger på, at det ikke blot halter med de fysiske faciliteter. Eksempelvis har totalforsvarskompanierne hverken garager til deres udrustning eller en fast våbenpulje. Man mangler også muligheden for at kunne træne i realistiske rammer.

“Mit ønske er, at der bliver iværksat nogle mobiliseringsaktiviteter, hvor man hiver værnepligtige ind til uddannelse i rammen af Totalforsvarsstyrken. For lige nu er vi altid kun førerpersonellet. Derfor mangler vi det vigtigste fundament: at kunne træne som en enhed,” siger Calvin Møs og tilføjer:

“Samtidig aner vi ikke, hvordan det kommer til at foregå, hvis man en dag skal genindkalde folk, iklæde dem og træne dem. For det har vi aldrig prøvet. Det bliver sikkert kaotisk. Men det er bedre at begå fejl og lære af dem nu, end hvis vi en dag skal mobilisere Totalforsvaret i en krigssituation.” ●

Emil Mosekjær er tidligere professionel soldat med flere udsendelser bag sig. I dag er han gruppefører i Totalforsvarsstyrken.

Foto: Privat

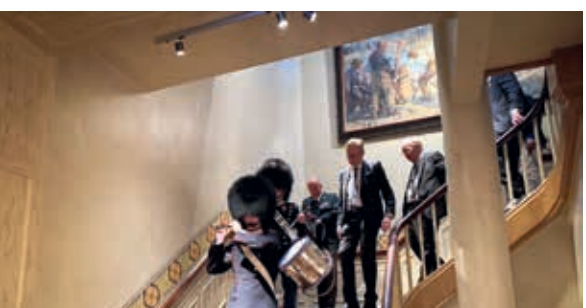
Torben Toftgaard Engen, major ved Center for Militære Studier.

Foto: Privat

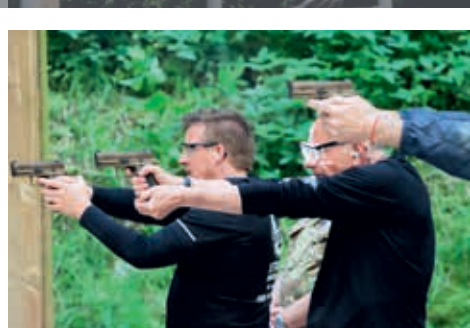

Premierløjtnant Calvin Møs læser til daglig på DTU og er fungerende chef for 1. Totalforsvarskompani.

Foto: Privat

Det seneste år med InterForce

HJEMMEVÆRNET STYRKER SAMARBEJDET MED SVERIGE

"Det er naivt at gå og sige, at vi befinder os i fredstid. Det gør vi ikke."

– oberst Peer Sander Rouff

Oberst Peer Sander Rouff er chef for Landsdelsregion Øst i Hjemmeværnet og militær koordinator for InterForce Region Hovedstaden.

Foto: Jacob Kongsmar

Efter Sveriges indtræden i NATO tidligere på året styrker Hjemmeværnet samarbejdet med svenske Södra Militärregionen. Der er meget, de to nationer kan lære af hinanden, mener militærcheferne.

AF EMMA KIRKETERP

Med Øresundsbroen og en lyseblå himmel i baggrunden stod oberst Peer Sander Rouff fra Hjemmeværnets Landsdelsregion Øst skulder ved skulder med den på det tidspunkt fungerende chef for den svenske Södra Militärregionen, oberstløjtnant Johan Mohlin. Mohlin havde et fast greb om et blåt blafrende NATO-flag.

Anledningen var Sveriges officielle indtræden som medlem af forsvarsalliancen, der fandt sted i begyndelsen af marts. Peer Sander Rouff bød sin svenske kollega velkommen i NATO, for med landets optagelse kan Hjemmeværnet se frem til et styrket samarbejde.

"Vi har en fælles trussel at forholde os til. Derudover er sammenhængskraften i regionen helt afgørende i opretholdelsen af et stærkt og veluddannet forsvar og hjemmeværn," siger Peer Sander Rouff. Ifølge ham er samarbejdet med Sverige af højeste prioritet.

Øget trusselsbillede

På øverste etage i en af Kastelets genkendelige, røde bygninger, med udkig over monumentet for Danmarks internationale indsats, ligger Peer Sander Rouffs kontor.

Som chef for Landsdelsregion Øst, der hører under Hjemmeværnskommandoen, er han øverste ansvarlige for seks hærhjemmeværnsdistrikter og Hjemmeværnets specialenhed, Særlig Støtte og Rekognosceringskompagniet. Derudover koordinerer Landsdelsregion Øst med

civile myndigheder i forhold til det nationale beredskab, uddanner og opstiller hjemmeværnsenheder, stabe og soldater samt yder støtte til Forsvarets militære opgaver.

På bordet foran ham er diverse rapporter om trussels- og risikovurderinger fra danske myndigheder linet op. Det er alvorlig læsning, bemærker Peer Sander Rouff.

Ifølge Forsvarets Efterretningstjenestes efterretningsmæssige risikovurdering fra 2023 – med titlen Udsyn – har forholdet mellem Rusland og de vestlige lande ikke været præget af samme grad af usikkerhed siden de første år af den kolde krig.

I begyndelsen af marts bød oberst Peer Sander Rouff (t.v.) velkommen i NATO til sin svenske kollega oberstløjtnant Johan Mohlin, der på daværende tidspunkt var fungerende chef for Södra Militärregionen.

Foto: Lasse Bækhus

I april 2024 deltog Hjemmeværnet og Forsvaret i Operation Hawk Assistor, som var en opgave i værtnationsstøtte i Kalundborg Havn. Under operationen deltog medarbejdere fra Södra Militärregionen for at lære af danske erfaringer.

Foto: Kenneth Ophus

Rapporten 'Dansk sikkerhed og forsvar frem mod 2035' beskriver, hvordan "et nyt jern-tæppe sænker sig over Europa" efter Ruslands invasion af Ukraine den 24. februar 2022. Analysen er udarbejdet af en regeringens tværministerielle sikkerhedspolitiske analyse-gruppe under ledelse af ambassadør Michael Zilmer-Johns med det formål at danne fagligt grundlag for forsvarsforliget 2024-2033. Rapporten er udgivet i september 2022, efter Sverige og Finlands ansøgning om NATO-medlemskab, men altså inden landenes optagelse.

Trusselsvurderingerne danner samtidig baggrunden for, hvorfor samarbejdet med Sverige er blevet så vigtigt, påpeger Peer Sander Rouff.

"Det er naivt at gå og sige, at vi befinder os i fredstid. Det gør vi ikke, vi befinder os i en konkurrencesituation, hvor det handler om at vinde. For os handler det om at have *the upper hand*. Vi er nødt til at vide, hvad der foregår, hvad der truer vores samfund, og hvordan vi kan imødegå eventuelle trusler," siger Peer Sander Rouff og fortsætter:

"Det handler om, at vi i fredstid har fået skabt de relevante forbindelser, og at vi kan agere, når der bliver krise eller konflikt."

Sikrere i alliancen

Rapporten 'Dansk sikkerhed og forsvar frem mod 2035' slår samtidig fast, at Finland og Sveriges indtræden i NATO ændrer mulighederne for det militære samarbejde i Norden. For første gang står de nordiske lande samlet som militære allierede.

"På rigtig mange områder er uvisheden bare steget. Vores sårbarhed er steget, og derfor skal vores parathed til at gøre noget også tilsvarende stige," siger Peer Sander Rouff.

I mere end 60 år har de svenske og danske hjemmeværns frivillige soldater haft et samarbejde, herunder om uddannelse. Derudover har det danske og svenske forsvar historisk set haft forbindelser. Samarbejdet mellem Landsdelsregion Øst og Södra Militärregionen blev imidlertid indledt i 2019 i lyset af en stigende trussel og et stigende behov for et operativt samarbejde. Covid-19-pandemien fik dog sat samarbejdet på standby for en toårig periode, men er altså blevet genoptaget.

Hidtil har det primært bestået af deltagelse i for eksempel skydekurrencer og fælles uddannelse for frivillige enheder. Men samarbejdet står altså nu til at blive udvidet på det

operative niveau, fastslår den nuværende chef for Södra Militärregionen, oberst Per Nilsson. Militärregionen er en del af det svenske militær, Forsvarsmakten, og står for forbindelsen mellem samfundet og forsvaret.

"Efter vores optagelse i NATO er samarbejdet blevet styrket," siger han og uddyber:

"Jeg opfatter, at vi bliver tryggere og sikrere sammen i alliancen. Når vi deler information og deltager i fælles aktiviteter, afskrækker vi modstanderen i Rusland," siger Per Nilsson. Södra Militärregionen dækker Sveriges sydligste provinser – kaldet *län* – Skåne, Blekinge, Kronoberg, Jönköping, Kalmar og Östergötland.

A sense of urgency

I begyndelsen af året afholdt Sverige sin nationale konference for sikkerheds- og forsvarspolitiske aktører i byen Sälen. Her opfordrede blandt andre ministeren for civilt forsvar, Carl-Oskar Bohlin, ansatte i offentlige myndigheder og private virksomheder såvel som civile borgere til at højne deres beredskab for krig. Beskeden var klar, gengiver Per Nilsson.

"Det er ikke længere utænkeligt, at der bliver krig (i Sverige, *red.*), og at vi må forberede os som nation på en krig med Rusland. Det tilføjer

a sense of urgency (en følelse af, at det haster, *red.*)," siger Per Nilsson og fortsætter:

"Jeg opfatter, at det er nogenlunde det samme i Sverige og Danmark, på grund af vores geografi og på grund af, at vi ligger tæt på Rusland og på Ukraine. Det påvirker os. Det påvirker Forsvaret i særdeleshed, men også den brede befolkning."

Brud med neutralitet

Sveriges medlemskab af NATO bryder med en årelang svensk tradition for neutralitet og alliancefrihed. Neutralitetsprincippet blev indført i 1809 efter krig med Rusland og fortsatte med at være en vejledende doktrin under Den kolde krig. Netop Sveriges geografiske nærhed til Rusland er en af grundene til landets lange tradition med alliancefrihed fra NATO.

De seneste mere end 30 år har Sverige dog alligevel nærmet sig alliancen på forskellige måder, lige som landet har deltaget i FN-missioner rundt omkring i verdens brændpunkter. Dermed markerer NATO-medlemskabet kulminationen på en længerevarende ændring i den svenske forsvarspolitik.

"Der er ingen regler, som stopper vores samarbejde nu. Vi har jo også haft et godt

Oberst Per Nilsson er chef for Södra Militärregionen, som dækker Skåne, Blekinge, Kronobergs, Jönköpings, Kalmar og Östergötlands län.

Foto: Janne Bohman, Forsvarsmakten

Foto: Kenneth Ophus

samarbejde indtil videre, for eksempel inden for rammerne af NORDEFCO (Nordic Defence Cooperation, et nordisk forsvarssamarbejde mellem Danmark, Sverige, Finland, Norge og Island, *red.*). Men nu bliver det endnu bedre, i og med at vi er NATO-medlem. Sverige ønsker at være et stærkt allianceland i NATO. Vi bidrager med enheder, som har et højt niveau og nogle evner, som er særlige for den svenske stat," siger Per Nilsson.

NATO-alliancen har med Finlands og Sveriges optagelse nu en nordisk dimension. Det har – som de to oberster begge påpeger – naturligvis betydning for samarbejdet. Det letter koordineringen, interoperabiliteten og delingen af informationer, at landene nu følger NATO-standarder.

Det får også betydning for planlægningen af operationer og øvelser.

"Som jeg ser det, bliver vores samarbejde udbygget i forhold til planlægning, og at vi deler vores planer i bredere omfang, end vi har gjort tidligere. Der har jo været en vis form for hemmeligholdelse. Men i en alliance er det muligt at dele langt mere," forklarer Per Nilsson.

Oberstens danske kollega påpeger også, at dét, at man nu kan kalde sig NATO-alliancepartnere,

har betydning for tilliden og åbenheden nationerne imellem.

"Der er blevet en anden åbenhed, end der var før krigen i Ukraine og før svensk medlemskab af NATO. Selv om partnerskabsaftalen var god for mange ting, så var Sverige jo aldrig fuldstændigt medlem. Det er de først nu," siger Peer Sander Rouff.

Han forudser, at samarbejdet kommer til at udvikle sig på en lang række punkter.

"Adgangen til informationer og fælles efterretninger kommer til at udvikle sig. Sverige og Finland indgår jo i NATOs overordnede planlægning, herunder operationsplanlægning. Derfor er der bare langt større mulighed for nu at udveksle informationer om efterretningsmæssige og operative forhold. Det gør, at vi kan have en langt bedre samordning af forsvaret af vores nationer, i hvert fald på det overordnede område. Samtalen kan blive meget mere fortrolig, end den har kunnet før," siger Peer Sander Rouff.

Geografisk dimension

Med Sveriges optagelse følger også en geografisk dimension. Alliancens grænse mod Rusland er nu øget med mere end 1.300 kilometer. Samtidig er Østersøen nu et NATO-indhav. Det har betydning for truslen fra øst.

"Den russiske aggression i Ukraine og den måde, som Rusland opfører sig i Østersøen, både til søs og i vores luftrum, gør, at det bliver vigtigere, at vi som allierede kan præsentere en samlet front mod Rusland. Det synes jeg, at vi gør i samarbejdet mellem Södra Militärregionen og Landsdelsregion Øst i Danmark. Vi har et godt udgangspunkt, og vi kommer til at øge samarbejdet for at vise modstanderen, at det bliver svært at slå hul på alliancen og de styrker, alliancen har," siger Per Nilsson.

"Det bliver vigtigere, at vi som allierede kan præsentere en samlet front mod Rusland."

– oberst Per Nilsson

"Det har jo en afgørende betydning for, hvordan vi ser verden, at Østersøen er blevet et indre NATO-farvand," siger Peer Sander Rouff. Så er vi tilbage til det, han beskriver som "det nye jerntæppe" med reference til den sikkerhedspolitiske analysegruppens formulering.

"Rusland får ikke adgang til Kaliningrad, hvis ikke de kan bruge vores små farvande. Derfor får Danmark også strategisk betydning for den russiske flådes bevægelser. Det er klart, at der derfor er nødt til at være et meget tættere samarbejde mellem NATO-nationerne, herunder også Norge og Sverige," tilføjer Peer Sander Rouff.

Opgave som transitland

Samtidig har Sveriges geografiske nærhed til Rusland også betydning for, hvilke opgaver Sverige kan løse i alliancen.

"Vi bidrager med geografi, da vi kan være en nation, som står for host nation support (værtnationsstøtte, *red.*). Så kan vi transportere andre nationers enheder gennem Sverige på en sikker og god måde, til eksempelvis Baltikum eller Finland," siger Per Nilsson.

Netop værtnationsstøtten er en af de opgaver, som Danmark med sin strategiske placering som indgangen til Østersøen har erfaring med

at løse. Værtnationsstøtte indebærer at agere base- og opmarchland for alliancepartneres materiel og styrker, så de kan transporteres videre, for eksempel mod Østeuropa, de baltiske lande eller de nordiske lande.

I april-juni foregik en operation i netop værtnationsstøtte, da havnen i Kalundborg var logistisk knudepunkt. Et amerikansk fragtskib med mange hundrede køretøjer, materiel og helikoptere fra U.S. Army skulle transporteres gennem Danmark, så materiellet kunne anvendes i forskellige aktiviteter og øvelser i forbindelse med USAs militære tilstedeværelse andre steder i Europa.

Opgaven blev løst som et samarbejde mellem Forsvaret, Hjemmeværnet, politiet samt en række civile samarbejdspartnere, herunder kommunale myndigheder og private virksomheder.

Medarbejdere fra Södra Militärregionen og Länsstyrelsen var også inviteret til Kalundborg Havn for at overvære opgaveløsningen. I Sverige vil en sådan opgave heller ikke blot være en militærfaglig opgave for totalforsvaret, men vil også blive gennemført med støtte fra civile myndigheder.

"I forhold til værtnationsstøtte har vi meget at lære af Danmark, som igennem lang tid har haft denne opgave. Opgaven i Kalundborg et glimrende eksempel, som vi kan lære af, så samarbejdet styrkes," siger Per Nilsson.

Fra den danske modpart tillægges Sveriges rolle på samme område stor betydning.

"Det gør en afgørende forskel, at man nu fra NATO's side kan bede Sverige om at løse host nation support-opgaver," fastslår Peer Sander Rouff og fortsætter:

"På det operative område, hvor vi kan se, at der er nogle fælles opgaver, f.eks. som transitland, er det helt indlysende nødvendigt, at vi har et samarbejde med svenskerne." ●

Krigen i Ukraine førte i 2022 til en mærkbar stigende interesse for at melde sig ind i Hjemmeværnet. Det betød blandt andet, at Det Bornholmske Hjemmeværn for første gang gennemførte Hjemmeværnets grunduddannelse på øen for de nye medlemmer.

Foto: Jacob Kongsmar

Den bornholmske FORSVARSVILJE

Lokale virksomheder støtter op om Bornholms beredskab og forsvar. Det er særligt vigtigt på øen, hvor hjælpen kan være længere væk end i resten af landet.

AF EMMA KIRKETERP

Mark Palmquists opgaveportefølje spænder vidt. Siden 2018 har han været ejer af vognmandsforretningen Gudhjem Bus og et autoværksted, der også udfører autohjælp.

Allerede et halvt år efter, at han havde opstartet sin virksomhed, bød han og hans medarbejdere ind på opgaven med at drive en ambulanceservice. Opgaven er at støtte det

bornholmske politi med transport af dødfundne personer til sygehuset eller kapellet. Han vandt udbuddet. Men Mark Palmquists støtte til det bornholmske beredskab stopper ikke dér.

For efter lidt overtalelse fra en bekendt blev Mark Palmquist i 2020 desuden medlem af et af Hjemmeværnets kompagnier på øen. Flere af hans 37 medarbejdere er også engagerede i Hjemmeværnet.

”Derfor var det jo naturligt, at min virksomhed også skulle være medlem af InterForce,” siger Mark. Dette indebærer blandt andet at støtte op om medarbejdernes engagement i Hjemmeværnet, Forsvaret og beredskabet i øvrigt – og give dem fri, når de skal på øvelse eller indsættes i opgaver.

Vigtig puslespilsbrik

For Mark Palmquist er hans engagement – og andre civile bornholmeres i øvrigt – vigtigt.

”Vores beredskab er jo dem, der våger over os andre, når vi ligger og sover. Det er dem, der gør, at vi kan være sikre. Hvis der sker en hændelse, er der nogen, der har udtænkt en plan,” siger Mark Palmquist og fortsætter:

”Det synes jeg både, at man skal anerkende, og man må også godt støtte op om det. En lille brik i et kæmpestort puslespil kan måske synes ubetydelig. Men hvis den lille brik er væk, bliver puslespillet aldrig færdigt. Derfor synes jeg, at det både er vigtigt at værdsætte, men også at understøtte vores beredskab. For i sidste ende er de her jo for vores skyld.”

Som frivillig i Hjemmeværnet løser Mark Palmquist og de øvrige frivillige soldater ikke

blot trafikreguleringsopgaver. De assisterer også politiet i eftersøgninger af personer, og de bevogter gerningssteder og brandsteder, mens politiet venter på teknikere.

Hvert år har Mark Palmquists ansatte i Gudhjem Bus en tilbagevendende opgave: nemlig Folkemødet, Bornholms største arrangement, der tiltrækker flere tusind mennesker til øen. Her er opgaven for medarbejdere i vognmandsforretningen at stå standby med afspærringsmateriel og køretøjer, der kan fjerne ulovligt parkerede biler.

”Det er vigtigt at værdsætte, men også at understøtte vores beredskab. For i sidste ende er de her jo for vores skyld.”

– Mark Palmquist, Gudhjem Bus

Hjemmeværnet støtter i stigende grad Forsvarets operative opgaver i forbindelse med oprettelse og bevogtning af såkaldte midlertidige militære områder. På billedet ses en soldat fra Det Bornholmske Hjemmeværn på en skarp opgave i foråret 2023, hvor man støttede Flyvevåbnet.

Foto: Kimmie Holm

"Selv om vi er en lille brik, er vi jo stadig vigtige. For eksempel kan adgangsveje være blokerede af parkerede biler, og sikkerheden kan i yderste konsekvens blive kompromitteret. Så den lille brik kan også gøre en forskel. Det synes jeg er superspændende," siger Mark Palmquist, der et år kom på en ordentlig opgave, da et kraftfuldt regnvejr resulterede i et kaos af fastkørte biler. Han og hans medarbejdere måtte sætte alle kræfter ind på at trække køretøjerne fri.

"Det giver mig en supergod mavefølelse, at vi har gjort, hvad vi skulle. Vi har leveret en god indsats og har fået positive tilbagemeldinger, som jeg kan give videre til mine dygtige medarbejdere. Men det giver også en stolthedfølelse over, at vi har været med til at skabe nogle gode vilkår og rammer for de her mange tusinde mennesker, som har besøgt Bornholm og Folkemødet," siger han.

Minder fra den kolde krig

En af InterForces nye medlemsvirksomheder er Langemyregård, som Peter Brandt Koefoed ejer. Han er selvstændig landmand med 10 an-

satte og driver et traditionelt planteavlbrug med griseproduktion.

Tidligere på året opfordrede en person i hans vennekreds ham til at melde sin virksomhed til InterForce.

"Det er min grundlæggende indstilling, at vi alle sammen skal bidrage. Selvfølgelig har de seneste to et halvt år også haft en stor indflydelse. Hvis der er nogen, der føler, vi kan bidrage med noget, så stiller vi selvfølgelig op," siger Peter Brandt Koefoed med henvisning til Ruslands invasion af Ukraine.

Peter Brandt Koefoed er født og opvokset på Bornholm og husker en koldkrigstid med en far og farfar, der var medlemmer af Hjemmeværnet, "spøgelsesfiskerbåde i Østersøen" samt ugentlige sirenets og beskyttelsesrum under den lokale skole. Det nuværende truselbillede giver ham flashbacks til tiden under Den kolde krig.

"Det kommer jo tæt op på igen (på grund af krigen i Ukraine, *red.*). Man får tiden før

”Det er min grundlæggende indstilling, at vi alle sammen skal bidrage.”

– Peter Brandt Koefoed, landmand

Bornholmske soldater var indsat med skarpladte våben i Rønne Lufthavn som bevogningsstøtte under den storstilede DEFENDER Europe 2022, hvor amerikanerne afprøvede deres raketkastersystem HIMARS – High Mobility Artillery Rocket System. 135 HJV-soldater primært fra Bornholm medvirkede under øvelsen.

Foto: Jacob Kongsmar

Krigen i Ukraine førte i 2022 til en mærkbar stigende interesse for at melde sig ind i Hjemmeværnet. Det betød blandt andet, at Det Bornholmske Hjemmeværn for første gang gennemførte Hjemmeværnets grunduddannelse på øen for de nye medlemmer.

Foto: Jacob Kongsmar

Murens Fald genopfrisket,” siger Peter Brandt Koefoed og fortæller, at morgendagens uforudsigelighed styrker hans vilje til at støtte op om Forsvaret og beredskabet i øvrigt.

Vigtigheden af forsvarsvilje

Hvis man spørger oberstløjtnant Kenneth Kim Nielsen, der er militær koordinator for InterForce Bornholm og chef for det Bornholmske Hjemmeværn, lever fortællingen om Bornholms unikke placering i Østersøen stadig i øboernes bevidsthed. Det gælder ikke mindst minderne om den sovjetiske besættelse af øen frem til 5. april 1946.

Bornholm lå jo i en udsat position (under Den kolde krig, *red.*), og man vidste jo måske godt, at hjælpen måske ikke kom lige med det samme, og at de som bornholmere måtte klare sig selv,” siger han.

Han oplever, at nutidens krig i Ukraine væves sammen med minderne om Bornholms fortid.

”Der er nu en trussel i Ukraine, og den trussel tror jeg, får fortællingen (om truslen under Den kolde krig, *red.*) til at bluse op på Bornholm. Man glemmer lidt, at verdensbilledet har ændret sig. Bornholm ligger ikke længere i frontlinjen. Bornholm ligger nu pakket godt ind af det tidligere Østtyskland, Polen, de baltiske lande og senest Sverige og Finland. Men jeg tror, at man glemmer det i hele fortællingen, således at man stadig føler sig meget udsat,” siger Kenneth Kim Nielsen.

Ifølge ham har minderne om en krigstid stor betydning for lokalbefolkningens forsvarsvilje. Han mener, at lokal opbakning til Forsvaret er vigtig. Ikke mindst i en tid, hvor regeringen øger forsvarsbudgetterne. Folketinget vedtog således tidligere i år, at der de kommende 10 år skal bruges yderligere 143 milliarder kroner på Forsvaret.

”Den lokale opbakning til det militære forsvar hænger jo sammen med forsvarsviljen i samfundet generelt. Det er jo decideret målbart, at jo mere opbakning, der er, jo mere forsvarsvilje er der også. Og på Bornholm er forsvarsviljen stor,” siger Kenneth Kim Nielsen.

Måler man på antallet af medlemmer i Hjemmeværnet, ligger Bornholm da også højere end landsgennemsnittet, forklarer Kenneth Kim Nielsen. Her er cirka to procent af den bornholmske befolkning en del af Hjemmeværnet. I resten af landet ligger den på omkring en halv procent.

Denne form for opbakning, lige som virksomheders støtte til Forsvaret og beredskabet – som eksempel medlemskab af InterForce – har stor betydning i en tid, hvor forsvarsforliget betyder øgede investeringer i forsvar.

”Det ville jo ikke kunne lade sig gøre, hvis ikke man havde en stærk forsvarsvilje i hele samfundet,” fastslår Kenneth Kim Nielsen. ●

Peter Brandt Koefoed, selvstændig landmand med 10 ansatte.

Foto: Peter Brandt Koefoed

Oberstløjtnant Kenneth Kim Nielsen er chef for det Bornholmske Hjemmeværn.

Foto: Forsvaret

Altid klar → → til indsættelse

Niels Müller har været aktiv i Hjemmeværnet i over 25 år.

Foto: Michael Rachlin

Hjemmeværnets frivillige er parate til at blive indsat med kort varsel. En af dem er Niels Müller, der til daglig arbejder med kritisk infrastruktur, og som har været i Hjemmeværnet i over 25 år.

AF MICHAEL RACHLIN

Det lignede en øvelse så meget, at det næsten virkede uvirkeligt. For nogle år siden kom Niels Müller ved et tilfælde forbi en tankstation, hvor der lige var sket en alvorlig ulykke. En lastbilchauffør var bakket ind i en kvindelig cyklist, der nu var fastklemmt. Det lignede noget, Niels havde trænet rigtig mange gange.

“Jeg var den første på stedet. Så jeg gik straks i gang med at yde førstehjælp. Den næste person, der kom forbi, spurgte, om jeg havde styr på det. Det bekræftede jeg, og manden trak pludselig en gul refleksest fra Politihjemmeværnet op af tasken og begyndte at dirigere trafikken væk. Det hele skete på under et minut. Da politi og redningspersonale ankom, kunne vi give en hurtig overlevering. Og så kørte vi ellers videre,” fortæller Niels om en episode, som hverken dengang eller siden har tiltrukket sig større opmærksomhed.

Men begivenheden er i al sin enkelthed vidnesbyrd om værdien af, at der i alle hjørner af samfundet er mænd og kvinder, der er trænet i at kunne “se, lytte, melde, alarmere og spærre” i krisesituationer – som man lærer det i Hjemmeværnet og Forsvaret generelt.

Hjemmeværnets knap 43.000 frivillige er ikke altid synlige. Men de er der, når der er brug for dem. En af de frivillige, som stiller op hver gang, er Niels Müller fra Vestsjælland. Han har været aktiv som

både menig og kompagnichef i forskellige afdelinger af Hjemmeværnet, siden han meldte sig kort efter at være blevet færdig som værnepligtig for 30 år siden.

Med et job som både anlægschef i et stort sjællandsk forsyningsselskab, egen virksomhed og far til fire er det et tilvalg, som vejer tungt i hverdagens kurv af opgaver. Men det har det aldrig været på tale at trække helt ud, fortæller han.

Frihedskæmper-DNA

“Jeg tror, at man starter med at lægge så mange timer i det, fordi man synes, det er interessant. Det militær-faglige. Men med alderen kommer der jo også en modenhed, hvor man bliver mere bevidst om, hvilke værdier man har med,” fortæller Niels og tilføjer, at han også har en søn på 30 år, der er gruppefører i Hjemmeværnet.

“Min morfar var frihedskæmper. Det var ikke noget, han gik og skiltede med. Men da jeg kom med i Hjemmeværnet, viste han mig sit frihedskæmper-armbind. Det har ligget i mit DNA, at det samfund, som vores forældre og bedsteforældre har bygget op, er værd at værne om,” siger Niels.

Andre redskaber med

Med 30 år i Hjemmeværnet er det at være hjemmeværnsfrivillig i sagens natur en livsstil, som Niels har taget med på både arbejdspladser og med hjem i familien. Det kræver både stor opbakning hjemmefra

og fra ens arbejdsplads, hvis man er på en længere øvelse eller udsendt i op til flere uger ad gangen. Det er en del af pakken, hvilket hans arbejdsgiver også er klar over.

“Da jeg blev ansat, sagde jeg, at det var en del af at ansætte mig, at jeg nogle gange måtte stille op i Hjemmeværnet. En byrde eller måske et gode, om man vil. Jeg oplever, at arbejdsgiverne generelt bakker op om Hjemmeværnets værdier og opgaver. De får også redskaber og metoder, som jeg tager direkte med fra Hjemmeværnet og bruger i mit arbejde,” siger Niels, der som anlægschef i Sorø Forsyning både har brug for at kunne arbejde under pres og være direkte i sin kommunikation, når han f.eks. arbejder med entreprenører.

Som ansvarlig for noget af den kritiske infrastruktur, der ligger under jorden, arbejder han konkret med værdier, der skal holde til næste generation. Når man “graver hele byer op, og samler dem igen”, er det vigtigt at kunne give den rigtige besked, siger han.

“Når man afgiver en befaling i Hjemmeværnet, er det en bestemt måde at kommunikere på, men ikke nødvendigvis som folk tror. Det er en måde at organisere nogle budskaber på, hvor du stiller kontrolspørgsmål. Ikke fordi du undervurderer eller vil udstille folk. Men fordi det er OK at sikre, at opgaven er forstået. At modtageren har hørt det, du selv tror, du har formuleret. Det er et udmærket redskab, som man

Hjemmeværnet var hurtigt klar til indsættelse, da Børsen brændte i København.

Foto: Hjemmeværnet

FORSYNINGSSKAB: VI HAR BRUG FOR MINDSETTET

Der er absolut også fordele for arbejdsgiveren, når man har medarbejdere, der er meget engagerede i Hjemmeværnet. Sådan siger direktøren for Sorø Forsyning, Jan M. Jørgensen, der er Niels Müllers arbejdsgiver.

”Jeg er ikke i tvivl om, at han kommer hjem med nogle ting med fra Hjemmeværnet, vi kan bruge. Jeg er selvfølgelig ærgerlig over, at han ikke er til rådighed, når han er udsendt. Men på den anden side ved jeg, at hvis jeg bremsede ham i noget af det, han gerne ville, så ville jeg ikke få det fulde udbytte af ham,” siger Jan.

Som forsyningselskab har man brug for at kunne håndtere pludseligt opståede kriser. I dag er det ikke kun vejrforhold, ledningsbrud eller lignende, der kan skabe kriser. Inden for de seneste par år er danske forsyningsvirksomheder blevet meget mere opmærksomme på, at de er en del af den kritiske infrastruktur. Og at de er oplagte mål for asymmetrisk krigsførelse. Der har allerede været sager fremme om cyberangreb mod en række forsyningsvirksomheder, bl.a. i maj 2023.

”Som forsyningselskab er vi en vigtig del af samfundets kritiske infrastruktur. Hvis der opstår en krise, spiller vi en vigtig rolle i forhold til, at borgerne kan opretholde et normalt liv og blive hjulpet godt igennem krisen. Hele forsyningssektoren har sammen med Forsvarets Efterretningstjeneste særlig opmærksomhed på f.eks. cyberangreb. Derfor er det vigtigt, at vi har nogle, som både har mentalitet og træning i at håndtere kriser. Der kan man jo næsten ikke forestille sig nogen, der giver bedre redskaber til det end Hjemmeværnet,” siger Jan.

PolitiHjemmeværnet overtog hurtigt bevogtningen fra Livgarden ved børsbranden.

Foto: Hjemmeværnet

kan bruge mange andre steder end i Hjemmeværnet,” siger Niels.

Den skarpe profil

Selvom Forsvaret og Hjemmeværnet kan minde om hinanden for udefrakommende, er der klare forskelle. I Hjemmeværnet er der en helt anden tilgang til de frivillige og deres tjeneste, end der er til rekrutterne i Forsvaret.

”I Hjemmeværnet bliver der stillet flere spørgsmål, end hvis du arbejder med værnepligtige i Forsvaret. Hvis du kommer med en rigtig dårlig militærfaglig løsning i Hjemmeværnet, får du det at vide. De menige har ofte været her i mange år, og det kræver, at man dygtiggør sig. Ellers rejser dine folk hen et sted, hvor der er ordentlig ledelse. Det er kontant afregning,” siger Niels Müller. Selv har han haft stor glæde af at være igennem al den uddannelse, man kan få i Hjemmeværnet, ligesom Hjemmeværnet har bragt ham til både Grønland, USA og Estland.

”Det er i vores DNA, at vi altid kan stille folk.”

– Niels Müller, hjemmeværnsfrivillig, Sorø Forsyning

Selvom der siden Ruslands invasion af Ukraine er en anden og mere alvorlig tone i Hjemmeværnets arbejde – f.eks. hvis man er på øvelse i Estland – så ændrer det ifølge Niels ikke på det militærfaglige arbejde.

”Vi har altid dyrket den skarpe profil,” understreger han. ”Og vi har altid taget fjenden alvorligt. Man har måske brugt andre ord for fjenden, end man gør nu. Men tilgangen har været den samme.”

Ude i samfundet er der til gengæld kommet en større bevidsthed om Danmarks forsvarsevne og en øget respekt omkring Hjemmeværnets opgaver.

”Jeg kan helt sikkert mærke, at der i dag er en større forståelse for, at Hjemmeværnet er vigtigt. Jeg oplever også en stor forståelse fra min arbejdsplads, hvis jeg f.eks. skal være væk i nogle dage, fordi jeg skal på øvelse. Den forståelse skal man også have hjemme i familien,” fortæller Niels.

Løn som fortjent

Der er bare lige det med lønnen.

”Lønnen følger ikke med, når vi er udsendt. Det kan godt være, at du får et skulderklap, når du har udført en opgave. Det varmer soldaten. Men det kan du ikke bruge til så meget, når du kommer hjem og skal planlægge en sommerferie. Der kunne jeg godt tænke mig, at det hang bedre sammen. Og at vi som samfund også

økonomisk anerkender værdien af det, vi laver i Hjemmeværnet,” siger Niels.

Personligt sætter han stor pris på de venskaber og det netværk, han har fået gennem Hjemmeværnet.

”Alt i alt er det, som gør størst indtryk på mig – efter så mange år – når vi rejser os som gruppe. Når vi kan samle flere hundrede mand til en øvelse, til en bevogtningsopgave eller en oversvømmelse i Roskilde Fjord. Det er i vores DNA, at vi altid kan stille folk. Så kan vi gøre rigtig meget, når der er brug for det. Også selvom det måske ikke er synligt i hverdagen,” slutter han. ●

Direktør for Sorø Forsyning, Jan M. Jørgensen.

Foto: Privat

Arktisk Basisuddannelse

For første gang har Grønland fået en forsvars- og beredskabsrettet uddannelse. Den skal give de unge flere muligheder og mere robusthed i det grønlandske samfund.

AF MICHAEL AAGAARD JENSEN

Der startede 22 elever på den nye Arktisk Basisuddannelse i maj 2024.

Foto: Arktisk Basisuddannelse / Forsvaret

22 elever fra alle dele af Grønland stod den 5. maj 2024 klar i Kangerlussuaq i Vestgrønland. De var udvalgt blandt 236 ansøgere som dem, der skulle begynde på Forsvarets første uddannelse i Grønland – Arktisk Basisuddannelse.

Det var med en vis spænding, at instruktørholdet på 10 stod klar til at modtage dem. Dels fordi der på uddannelsen ikke er nogen sprogkrav. Dels fordi der op til uddannelsens start havde været undervisning i, hvordan kulturelle forskelle kunne risikere at spænde ben for samspillet mellem elever og instruktører på Arktisk Basisuddannelse. Det fortæller kaptajn Simon Kokfelt, der er chef for uddannelsen ved Arktisk Kommando.

”Det er faktisk gået over al forventning. Det første pejlemærke var, om alle eleverne dukkede op. Når man kigger på en dansk HBU (Hærens Basisuddannelse, red.), er det ikke nødvendigvis alle, der dukker op første dag. Det er også lidt en floskel i Grønland, at man ikke kommer til tiden, og det skal man bare acceptere. Vores 22 elever er meget motiverede, og langt de fleste er gode til at overholde tiden. Derudover er der ikke nogen af dem, som har en forventning om, at vi bare accepterer, at nogen først kommer 10-15 minutter inde i en lektion,” fortæller han.

Robuste samfundsborgere

Selve uddannelsen er udviklet af Forsvaret i samarbejde med Naalakkersuisut, Grønlands Selvstyre. Loven om værnepligt gælder ikke i Grønland, så der har aldrig været tale om, at det skulle være en egentlig grønlandsk værnepligt.

Der er derimod tale om en uddannelse, som eleverne aktivt søger, hvorefter de bliver ansat som elever

i Forsvaret i hele den periode på 6-12 måneder, som uddannelsen varer. Det fortæller kaptajn Anders Kastoft fra Arktisk Kommando, der har stået i spidsen for udviklingen af Arktisk Basisuddannelse.

”Vores erfaringer fra øvelser og fra katastrofer såsom tsunamien i 2017 og fjeldbranden i 2019 har vist, at vi kunne styrke nogle beredskabsmæssige forhold med denne uddannelse, så eleverne kan blive robuste samfundsborgere i Grønland,” fortæller han.

Simon Kokfelt har selv en baggrund i Beredskabsstyrelsen. Her har han set, hvordan en beredskabsuddannelse i en dansk kontekst har været med til at skabe en robusthed blandt de unge danskere, der har fået uddannelsen.

”Det er jo i virkeligheden en meget smuk tanke, og det er også ideologien bag Arktisk Basisuddannelse. Det, vi forhåbentlig lykkes med her, er at give vores elever den samme platform, men med det ekstra forsvarsmæssige element. Samlet set er det en grundlæggende uddannelse i totalforsvaret af Grønland,” fortæller han.

Grønlandsk flag på uniformerne

Politisk har der gennem tiden været en skepsis over for en militarisering af Grønland og et ønske om, at Grønland og Arktis skal være et lavspændingsområde. Den skepsis har Simon Kokfelt ikke mærket noget til blandt eleverne – tværtimod. For eleverne spurgte eksempelvis selv, om de måtte få det grønlandske flag på deres uniformer.

”Det var rørende for mig at opleve, at eleverne vil vise deres nationale tilhørsforhold på uniformerne, og at det at være i Forsvaret sagtens kan gå hånd i hånd med at være fra Grønland. Det synes jeg er meget stærkt,” siger han.

Kaptajn Simon Kokfelt, chef for Arktisk Basisuddannelse.

Foto: Privat

"Samlet set er det en grundlæggende uddannelse i totalforsvaret af Grønland."

– Kaptajn Simon Kokfelt, chef for Arktisk Basisuddannelse

Samtidig kan uddannelsen være med til at skabe netværk og relationer på tværs af Grønland, som ellers ikke ville være blevet skabt på grund af de store afstande. Når uddannelsen er overstået, kommer de netværk forhåbentlig eleverne til gode, uanset hvilken vej de vælger efterfølgende, mener Simon Kokfelt.

Førstehjælp i felten

Første del af Arktisk Basisuddannelse indeholder træning af klassiske militære færdigheder. Oven i det har Forsvaret sammen med de lokale redningsberedskaber og Grønlands Politi udviklet moduler, hvor eleverne får politifaglig undervisning og en grundlæggende beredskabsuddannelse. Den grundlæggende førstehjælpsuddannelse får også en overbygning, som er udviklet i samarbejde med Grønlandsk Røde Kors.

"Der er nogle vilkår i Grønland, som vi tager højde for. Evakueringsvejene er meget anderledes end i Danmark, og evakueringstiderne kan være meget længere. Så eleverne lærer at skærme sig mod klimaet og om, hvordan man gør sig synlig for en redningshelikopter. De lærer også om det, der i mangel på et dansk ord hedder Prolonged Field Care. Det handler om evnen til at holde tilskadekomne i live over længere tid ude i felten, indtil de kan evakueres," fortæller Anders Kastoft.

Ved siden af uddannelsen har Forsvaret en aftale med den lokale folkeskole. Det betyder, at de elever, som måtte ønske det, kan opkvalificere sig i dansk, engelsk

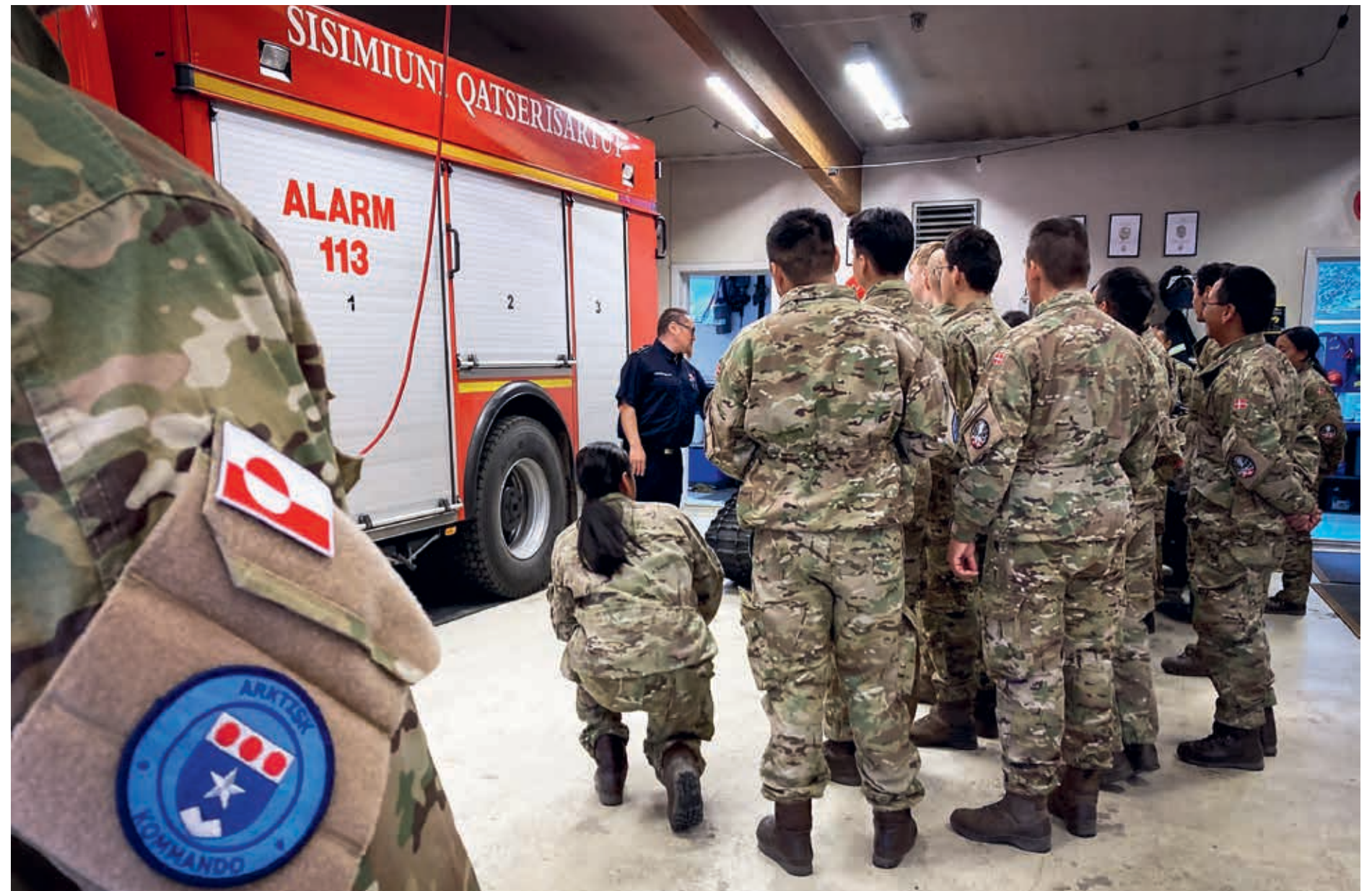
og matematik. Men mod slutningen af uddannelsen kommer eleverne til Nordjylland, hvor de på Center for Maritim Uddannelse og Skibssikkerhed får uddannelse i grundlæggende sømandsskab, brand og redning samt sikkerhed til søs.

Efter de seks måneder kan eleverne fortsætte i et perspektiveringsforløb. Her arbejder de videre med ting, de har lært i de første seks måneder, og bruger dem i praksis på en arbejdsplads. Herefter skal eleverne gerne have et springbræt, som giver dem mulighed for at søge videre, hvad enten fremtiden er i det civile, inden for det beredskabsfaglige område eller som en karriere i Forsvaret.

Langt væk hjemmefra

De 22 unge mennesker, som nu er i gang med første del af Arktisk Basisuddannelse, kommer fra hele Grønland. Fra både Øst- og Vestkysten og fra syd til nord. Ud over at det rent logistisk er en stor opgave at samle unge fra så stort et geografisk område, følger der også nogle andre udfordringer med:

"Selvom Grønland er ét land, er der sproglige og kulturelle forskelle, alt efter hvor man kommer fra. Der er også forskel på klima, temperatur og luftfugtighed. Så det kræver en større eller mindre grad af tilpasning at komme her til Kangerlussuaq. Det er også logistisk mere bøvlet og dyrt at komme rundt i Grønland. Så mange af eleverne er væk hjemme fra i lang tid og har måske kun mulighed for at komme

hjem i sommerferien, hvor det giver mening at tage den lange rejse. Det kan godt fylde hos eleverne, og det tror jeg egentlig, det vil gøre for alle unge mennesker. I Danmark er det bekvemt, at du kan tage toget, og når du ikke det første, så tager du det næste. Det kan du ikke i Grønland," siger Simon Kokfelt.

Ingen sprogkrav

Der er ingen krav til sprog på uddannelsen. Det betyder, at nogle elever ikke kan dansk, og andre kan ikke grønlandsk. Derfor er der på holdet både instruktører, der taler grønlandsk og dansk, og som kan oversætte og tage hånd om eventuelle sprogbarrierer.

"Det er forhold, vi har været helt bevidste om, men som vi først rigtig har kunne forholde os til, når eleverne var startet. Måden, vi løser det på, er, at vi har kollegaer, som er tosprogede. Men også, at eleverne er med til at oversætte begge veje. For det er ikke

kun dansk, eleverne ikke forstår. Der er også enkelte elever, der ikke forstår grønlandsk. De her jo lige så meget ret til at være her som dem, der ikke kan dansk," siger Simon Kokfelt.

Hjælp i Forsvaret

I takt med at eleverne kommer længere ind i uddannelsen, og at de lærer Forsvaret at kende som organisation, får nogle af dem øjnene op for, at Forsvaret kan tilbyde dem andet end bare en uddannelse.

"Vi kan godt mærke, at nogle kommer med noget i bagagen, hvor de – og det tager jeg som et positivt udtryk – mærker, at Forsvaret som institution har enormt mange netværk og støttefunktioner at trække på. Sådan noget som OPRK-netværk (Organisationen for Personlig Rådgivning og Kollegastøtte, red.), Veterancentret og tilknyttede psykologer," siger Simon Kokfelt.

En del af Arktisk Basisuddannelse er, at rekrutterne lærer om de lokale redningsberedskaber.

Foto: Arktisk Basisuddannelse / Forsvaret

Arktisk Basisuddannelse er så populær, at det ser ud til, at der kan optages 30 nye elever på det kommende hold.

Foto: Arktisk Basisuddannelse / Forsvaret

”Jeg tror ikke altid, vi i dansk kontekst er bekendte med, hvor mange muligheder vi egentlig har for at få støtte og vejledning. Nogle af eleverne begynder at åbne op omkring, at de har behov for vores støtte og vejledning til ting, der ikke nødvendigvis står på deres ugeskema. Der mener jeg, at vi også skal være i stand til ikke nødvendigvis at agere psykologer og socialrådgivere selv, men at lede dem videre. For de er ansatte i Forsvaret, og så skal de også have mulighed for få den hjælp, sådan en som mig har ret til.”

Flere elever i fremtiden

Der var stor interesse for uddannelsen allerede inden opstart. Derfor er der fra både dansk og grønlandsk side et ønske om at øge optaget på uddannelsen. På nuværende tidspunkt ser det ud til, at der fra næste hold optages 30 elever. Simon Kokfelt ser også mulig-

hed for, at uddannelsen fremover inddrager det civile arbejdsmarked mere i uddannelsen.

Fordi Grønland er så enormt geografisk og meget tyndt befolket, ser Simon Kokfelt, at det i fremtiden kan give god mening, at man får et register over tidligere elever på Arktisk Basisuddannelse.

”Jeg kan godt se, at man fra grønlandsk side kan have en interesse i at have et register over de her elever, når de bliver spredt ud langs kysterne. Så vi har nogen med de rigtige kompetencer, hvis der sker en naturkatastrofe eller lignende. Det kunne også bare være, at en virksomhed har brug for at finde nogle fornuftige unge mennesker. For om ikke andet, så har de fået noget dannelse, og det er der ingen, der har taget skade af,” siger han. ●

Kaptajn Anders Kas-toft, Arktisk Kommando, der har stået i spidsen for udviklingen af Arktisk Basisuddannelse.

Foto: Privat

Foto: Arktisk Basisuddannelse / Forsvaret

SKARPE MISSIONER I DANSKE HAVNE

Danske havne og APM Terminals spiller en central rolle, når USA's væbnede styrker landsætter store mængder militært materiel og -køretøjer til amerikanske styrker i Europa.

AF MORTEN FREDSLUND

De hurtigtgående fartøjer fra Marinehjemmeværnet eskorterede et af verdens største transportskibe til køretøjer, ARC Integrity, til kajen i Aarhus Havn ved middagstid den 7. maj 2024. Endnu engang var det rækken af Aarhus Havns høje, gråblå bulk- og containerkraner, som var kaptajnens fixpunkt.

Da det 228 meter lange og godt 32 meter brede fragtskib var vel fortøjet, ventede opgaven med at få hundredvis af sandfarvede, amerikanske militærkøretøjer og -containere fragtet i land. Efterfølgende skulle de parkeres på et til lejligheden etableret Midlertidig Militært Område, MMO, på APM Terminals' havneareal i Aarhus.

Det var tredje gang, at et stort antal amerikanske militærkøretøjer blev losset i Aarhus Havn. Men det bliver langt fra sidste gang. Hen over foråret har havnene i både Esbjerg, Aarhus og Kalundborg lagt kaj til

Host Nation Support-opgaver (HNS), der nu betragtes som en af Hjemmeværnets kerneopgaver.

For adm. direktør i APM Terminals Nordic, Mikael Gutman er det helt naturligt, at APM Terminals yder støtte til de amerikanske militæroperationer.

"Det er andet år i træk, at vi har æren af at være værter for Host Nation Support for US Army og Forsvaret i Danmark. APM Terminals operer i både Aarhus og i Kalundborg. Det har derfor været meget naturligt, at vi også kunne tilbyde at løfte denne opgave i Kalundborg. Begge operationer er gået virkelig godt, og vi er stolte over at kunne løfte denne vigtige opgave for det danske Forsvar og NATO," siger han.

Håndtering af specialgods

Mikael Gutman forklarer, at virksomheden for to år siden fik en henvendelse vedrørende muligheden for at anvende noget af APM Terminals areal til HNS-

"HNS-opgaverne er noget særligt, fordi de er skarpe."

– Mikkel Pedersen Kaas, delingsfører i Hjemmeværnet

opgaver. Hos virksomheden har man bl.a. en rigtig god infrastruktur til de store skibe, der skal lægge til.

"Derudover har vi nogle utroligt dygtige medarbejdere, der ved, hvordan man håndterer specialgods. Det blev derfor besluttet, at vi ville frigøre et areal, så vi kunne støtte HNS-operationen," fortæller Mikael Gutman og tilføjer:

"Vi har et meget kompetent team af medarbejdere, der er specialister i at løfte disse særlige typer af gods. Samtidig vil vi gerne lære af den måde, Forsvaret løser deres opgaver på, og på den måde adaptere nogle af Forsvarets arbejdsmetoder. Det er vigtigt for APM Terminals, at opgaven bliver løst i samarbejde med alle involverede parter."

Tradition for støtte til forsvaret

APM Terminals er en del af A.P. Møller Mærsk, som har lang tradition for at bakke op om Forsvaret og dets aktiviteter. Efter Iraks invasion af Kuwait i 1990 og optakten til Operation Ørkenstorm traf Mærsk Mc-Kinney Møller ensidigt beslutningen om at tilbyde de amerikanske myndigheder garageplads på to af Maersk Lines kombinerede roll-on/roll-off containerskibe. Vederlagsfrit. Siden 1983 har Maersk Line Limited (MLL) haft aftaler med United States Navy om drift og operation af containerskibe.-

"Det ligger i Mærsk DNA at støtte denne typer af opgaver, og det er med stor stolthed, at vi bistår Forsvaret og US Army i forbindelse med Host Nation-opgaverne. APM Terminals er desuden en del af Danmarks kritiske infrastruktur. Så en opgave som

Foto: Morten Fredslund

Host Nation Support, hvor vi både hjælper det danske Forsvar, det amerikanske militær og NATO med at få materiel ind og ud af havnen, er en utrolig vigtig samarbejdsopgave for os at løfte," siger Mikael Gutman.

Ud over at A.P. Møller Mærsk traditionelt bakker op om Forsvarets engagement, har virksomheden også ry for at tiltrække medarbejdere med tilknytning til, eller

Mikkel Pedersen Kaas (i gul vest), IT-konsulent hos Netcompany og delingsfører i Hjemmeværnet.

Foto: Morten Fredslund

Mikael Gutman, adm. direktør i APM Terminals Nordic.

Foto: Morten Fredslund

“Vi skal være stolte af og taknemmelige for det store stykke arbejde, som mange frivillige udfører i Danmark.”

– Mikael Gutman, adm. direktør i APM Terminals Nordic

fortid i, Forsvaret. Mikael Gutman er selv uddannet sprogofficer og har også været linjeofficer i Livgarden.

“Det er efterhånden 16 siden, at jeg skiftede det camouflagefarvede tøj ud med almindeligt arbejdstøj. Selv om der nu er gået en del år, har jeg stadig stor respekt og veneration for det danske Forsvar. Jeg mindes ofte dagene – og nætterne – med øvelser, masser af træning og udsendelser. Det var en god tid. Meget af det, jeg kan og gør i dag, lærte jeg i Forsvaret. For eksempel at det er bedre at have en 80 procent færdig plan til tiden end en fuldstændig færdig plan for sent,” siger Mikael Gutman.

Mange lighedspunkter

Mærsk har ry for at have mange ansatte, der har en baggrund i Forsvaret, eller som har tilknytning til Forsvaret som reserveofficerer.

“Forsvaret arbejder ligesom os ud fra nogle faste standarder og en klar kommandostruktur. Det passer rigtig godt på den måde, som man driver en terminal. I APM Terminals arbejder vi desuden ud fra LEAN-principper, som også går rigtig godt i hånd med den måde, Forsvaret arbejder på,” siger Mikael Gutman og tilføjer:

“Den situationsbestemte ledelse, som man lærer tidligt i Forsvaret, er også noget, jeg bruger hver eneste dag.”

Da den enorme agterluge på ARC Integrity går op, og de første amerikanske bæltekøretøjer begynder at rulle ned ad rampen, har bevæbnet, frivilligt personel fra Hjemmeværnsdistrikt Østjylland patruljeret på og langs kajen i timevis. De har også sørget for, at der ikke slipper uautoriserede civile biler ind på det Midlertidige Militære Område.

IT-konsulent i uniform

Blandt de frivillige hjemmevernssoldater er 37-årige Mikkel Pedersen Kaas, som er på kajen for anden dag i træk. Mikkel har været medlem af Hjemmeværnet, siden han læste datalogi i Aarhus for 13 år siden. Civilt er han i dag på 10. år ansat som IT-konsulent hos Netcompany.

Foto: Morten Fredslund

Foto: Morten Fredslund

Foto: Morten Fredslund

HJEMMEVÆRNETS FRIVILLIGE

Samlet set brugte Hjemmeværnets 13.500 aktive soldater sidste år knap 2,4 millioner timer på frivillig tjeneste, hvilket svarer til cirka 178 timers tjeneste i gennemsnit per soldat. Ifølge Hjemmeværnets Årsrapport 2023 er det især uddannelsen af ukrainske soldater, voldsomt vejr og ikke mindst Host Nation Support-opgaverne, som de frivillige bruger kræfter på.

Foto: Morten Fredslund

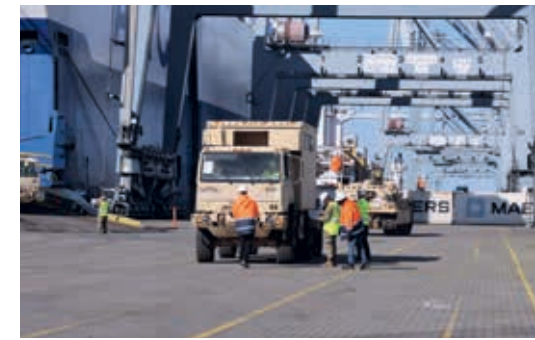

Foto: Morten Fredslund

“Jeg er delingsfører i Hjemmeværnskompagni Eshøj, og vi bidrager rigtig mange steder. Men den største enkeltindsats lige nu er uden tvivl HNS-opgaverne. De er noget særligt, fordi de er skarpe. Vi er indsat med udrustning og ladt våben for at beskytte noget meget værdifuldt og vigtigt materiel. Så opgaven er skarp på sin hel egen måde, og som delingsfører er jeg nødt til at være med på HNS. Dels fordi det er en helt central opgave, vi skal løse, dels for at vise min tilstedeværelse sammen med folkene. Og ikke mindst for at holde mine operationelle kompetencer ved lige,” fortæller Mikkel.

Hans arbejdsplads er Netcompanys Aarhus-afdeling, hvor han bl.a. tager sig af en række kunde- og projektejerskaber, ligesom han rådgiver kunder inden for sit specialområde, energi og forsyning.

Fem dages frihed med løn

I løbet af hver HNS-opgave stiller et sted mellem 200 og 400 frivillige Hjemmeværnssoldater fra hele landet for at ‘tage vagten’ på skift på de Midlertidige Militære Områder. Som udgangspunkt bruger de frivillige egen ferie- og fridage og honoreres med tabt arbejdsfortjeneste.

Dog har en række større virksomheder indgået en støtteaftale med InterForce, der betyder, at virksomheden tilbyder medarbejdere fem dages frihed med løn ifm. frivillig tjeneste i Forsvaret, Hjemmeværnet eller det øvrige beredskab. Netcompany er blandt virksomhederne i aftalen om frihed med løn.

“Det betyder helt afgjort meget, at jeg kan stå her i uniform uden at skulle bruge af min optjente ferie eller frihed, da det nu er noget, der støttes af Netcompany. Især efter jeg har stiftet familie, og ferien gerne skal bruges sammen med børnene. Men det betyder også rigtig meget, at der ligger en anerkendelse i det, som måske ikke har været så eksplicit før. Nu kan det rigtig mærkes, at der bakked op om os og de opgaver, vi løser i og for samfundet, siger Mikkel Pedersen Kaas.

Kæmpe respekt

I Aarhus var det primært hjemmeværnssoldater fra Hjemmeværnsdistrikt Østjylland, der stod for bevogtningen ifm. forårets Host Nation Support-opgaver på kajen i Aarhus. De mange bevæbnede hjemmeværnssoldater gjorde et stort indtryk på den administrerende direktør for APM Terminals Nordic.

“Jeg har en kæmpe respekt for, at så mange frivillige møder op på alle tider af døgnet og udfører et fantastisk, professionelt og vigtigt stykke arbejde med et kæmpe ejerskab. Jeg har talt med flere af hjemmeværnsfolkene og kan i den grad mærke deres engagement og stolthed over, og at de kan bidrage med deres kompetencer. Vi skal være stolte af og taknemmelige for det store stykke arbejde, som mange frivillige udfører i Danmark,” siger Mikael Gutman og tilføjer:

“En del af vores egne medarbejdere er aktive reservister, og det skal der være både plads og tid til. Det er meget vigtigt.” ●

DANMARKS GARNISONSKOMMUNE NR. 1

Det er ikke kun private virksomheder, der er medlem af InterForce. I Varde er Forsvaret en del af kommunens DNA. Så kommunen er selvfølgelig også InterForce-medlem

AF MICHAEL RACHLIN

Det er en underdrivelse at sige, at Forsvaret fylder meget i Varde Kommune. Alene øvelsesområdet ved Oksbøl i den vestlige del af kommunen udgør 14.500 hektar – mere end ti procent af kommunens areal. Og det vel at mærke i en kommune, der målt pr. areal er landets femtestørste. Alene øvelsesterænet er på størrelse med Samsø.

Når man kører forbi Oksbøl og ud mod Vesterhavet og sommerhusområderne ved Vejers Strand, møder man ofte Forsvarets mandskabsvogne, transportkøretøjer eller kampvogne. Her er skilte, der advarer om, at det er farligt at opsamle ammunitionsdele. Der er stier, hvor det helt sikkert også er livsfarligt at bevæge sig ind, når signalet på toppen af vejskiltene lyser rødt.

Som en hilsen fra fortiden ser man gårde og husmandssteder med blændede vinduer, fra dengang øvelsesområdet blev skabt for over 50 år siden ved en af danmarkshistoriens største ekspropriationer. Og så har vi slet ikke nævnt, at Danske Artilleriregiment ikke er den mest støjsvage nabo...

Hvis man ville, kunne man godt finde grunde til, at Vardes indbyggere ikke skulle være entydigt positive over for Forsvaret. Men ligesom landskabet er præget af Hærens tilstedeværelse, er Forsvaret også groet ind i Vardes DNA.

Faktisk er der ikke havnet en eneste klage over Forsvaret i borgmester Mads Sørensens (V) indbakke, siden han satte sig på borgmesterkontoret i 2022. Det er ellers ikke, fordi det skorter på borgerhenvendelser i Vestjylland, forsikrer han.

Borgmester i Varde Kommune.
Mads Sørensen (V)

Foto: Michael Rachlin

Den pensionerede oberst fra Danske Artilleriregiment i Oksbøl Torben Dixen Møller er nu chefkonsulent i Varde Kommune.

Foto: Michael Rachlin

”Vi rider på ryggen af historien. Der har været et engagement i Forsvaret i generationer. Det er en del af bybilledet, at vi ser folk i uniform. Det har en kæmpe værdi for os. Jeg taler med mange folk, som er kommet hertil på grund af Forsvaret – også folk, der holder guldbryllup i byen. Det er noget af det vigtigste, vi arbejder sammen med Forsvaret om: rekruttering og fastholdelse.”

Plads til at vokse

Ud over Oksbøl Kaserne med landets største og vigtigste skyde- og øvelsesområde er kommunen hjemsted for Hjemmeværnsskolen i Nymindegab og Varde Kaserne, begge med mindre øvelsesområder tilknyttet. Desuden arbejder man tæt sammen med nabokommunen Esbjerg, der har NATO-havnen og Esbjerg Lufthavn. Sammen vil man profilere Vestjylland som et sted, hvor fremtidens forsvar har plads til at vokse.

”Selvfølgelig har det betydning for resten af Varde Kommune, hvis fremtidens investeringer kommer hertil. Forsvaret rekrutterer i hele landet, og hvis en familie bosætter sig i Varde, kan vi sagtens bruge soldatens partner i nogle af de områder, hvor vi har svært ved at rekruttere. Samtidig er det jo ikke en hemmelighed, at Forsvaret ikke har de højeste lønninger. Så det er måske værd at nævne, at man faktisk kan have en ganske fornuftig privatøkonomi, hvis man bosætter sig herude,” fortæller Mads Sørensen.

Borgmesteren rekrutterede selv en af Forsvarets mest profilerede tidligere medarbejdere for to år siden, da han ansatte den pensionerede oberst fra Danske Artilleriregiment i Oksbøl, Torben

Dixen Møller. Obersten blev ansat som chefkonsulent med fokus på samarbejdet mellem Forsvaret og Varde Kommune.

Danmarks garnisonskommune

Da Torben Møller blev nødt til at gå på pension efter 45 år i uniform, opstod muligheden for at skifte Oksbøls øvelseterræn ud med det kommunale kontorlandskab. Her arbejder han på at føre ordene om Varde som ”Danmarks Garnisonskommune” ud i livet.

Siden 2022 har Torben Møller bl.a. arbejdet for at gøre samarbejdet mellem Forsvaret og kommunen så smidigt som muligt. Selvom han vægrer sig ved at bruge ordet ’lobbyisme’, arbejder han på at synliggøre kommunen over for politikere og internt i Forsvaret. Selv kalder Torben Møller den del af arbejdet for ”interessevaretagelse”.

”Vi er forsigtige med at pege på nogle konkrete ting, vi synes skal til Varde. Men vi prøver at beskrive de muligheder, der er i området. Alle kan jo se, at der er plads herude, og at der er politisk velvilje. Der er allerede taget nogle beslutninger, som betyder, at der bliver investeret i Oksbøl i de kommende år. Alene det, at der skal uddannes 50 procent flere værnepligtige, kommer til at betyde, at der kommer flere folk igennem,” siger Torben Møller.

Længe før Torben Møller blev ansat – for godt 10 år siden – var Varde Kaserne i overhængende fare for at blive nedlagt. Men i stedet kom Hærens Sergentskole

til det vestjyske fra Sønderborg i forbindelse med forsvarsforliget 2013-2017.

”Dengang kunne den daværende borgmester godt se, at kaserne ville lukke, hvis ikke man gjorde noget. Man hyrede konsulenter ind til at varetage kommunens interesse. Men det er ikke nødvendigvis det samme, som at man konstant følger med i, hvad der foregår,” mener Torben Møller.

Årets veterankommune

Forsvaret er heller ikke til at komme udenom, når man kommer ind i det rummelige rådhus, der stod færdig for under 10 år siden. I forhallen vidner en stor, globeformet skulptur – lavet af materiale fra en skrottet pansret mandskabsvogn – om, at Varde sidste år blev kåret til Årets veterankommune. Med 750 veteraner i kommunen udgør de 1,5 procent af befolkningen. Sammen med gruppen af pårørende er det så stor en gruppe, at man ikke kan tillade sig at ignorere det.

”Nu kommer størstedelen af vores veteraner heldigvis hjem med gode erfaringer. Men vi har også en gruppe, som har problemer. For et par år siden besluttede man sig for at

revidere sin veteranpolitik og gøre den mere ambitiøs. En af de ting, man har gennemført, er, at veteraner og pårørende har en hotline, hvor de kan komme med alle typer af henvendelser til kommunen. Her sidder der folk, der er særligt uddannede til at tage sig af det. For de veteraner, der er allermost sårbare – det drejer sig måske om 20-30 personer – har vi en medarbejder, der er særligt uddannet til at opsøge dem,” fortæller Torben Møller.

For Mads Sørensen er det vigtigt, at man i kommunen har øje for, hvordan man kan optimere forholdene for dem, der arbejder i uniform. Enten som fastansatte i Forsvaret eller beredskabet eller som frivillige og reservister.

”Det er naturligt for os at blive ved med at udvide vores horisont og kigge på, hvor vi kan gøre vilkårene bedre for dem, der har tilknytning til Forsvaret og beredskabet. Det er en udvikling, som kun lige er startet. Hvis Forsvaret skal udvikle sig i Varde Kommune, er det kun naturligt, at vi følger med,” slutter borgmesteren. ●

VARDE OG FORSVARET – EN LANG HISTORIE

I 1929 købte staten Kallesmærsk Hede og oprettede Oksbøllejren. Som navnet antyder, var det en teltlejr, hvor der blev foretaget skydeøvelser.

Efter Danmarks besættelse i 1940 kom lejren under tysk kontrol og blev benyttet til uddannelse af soldater til Østfronten. Tyskerne eksproprierede land og udvidede lejren kraftigt.

Under besættelsen opførte tyskerne også Nymindegablejren mellem Vesterhavet og Ringkøbing Fjord. Lejren blev opført som en del af Atlantvolden. Ved oprettelsen af Hjemmeværnet i 1949 blev lejren taget i brug som Hjemmeværnets Befalingsmandsskole.

Efter krigen blev op imod 35.000 tyske flygtninge indkvarteret i Oksbøl. ”En storby bag pigtråd” blev den kaldt. De sidste flygtninge forlod lejren i 1949.

Omkring 1960 efterlyste Hæren et større og mere sammenhængende øvelsesområde til nye kampvogne. Ved forsvarsforliget i 1960 var der et flertal for at efterkomme Forsvarets ønske. Resultatet blev en af de største ekspropriationer i Danmarkshistorien.

Varde Kaserne blev indviet i 1956. I begyndelsen var kaserne tilknyttet artilleriet. I dag er den hjem for Efterretningsregimentet og Hærens Sergentskole, der kom til Varde fra Sønderborg i 2014.

Sammen om et stærkere Danmark

Både Forsvaret og det civile erhvervsliv har behov for at øge rekrutteringen og fastholdelse af medarbejdere i de kommende år. Så hvordan kan parterne i samarbejde sikre nok arbejdskraft i fremtiden?

AF JONAS ROULUND

Den tidligere DR-vært Tine Gøtzsche var ordstyrer til arrangementet.

Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

Nyt materiel, renoverede militære faciliteter og en vækst i personel på 6.000-7.000 er nødvendigt for at kunne håndtere Forsvarets opgaver i de kommende år. I den sammenhæng vil en udvidelse af Reservestyrken – dvs. reservister og frivillige i Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabsstyrelsen – spille en meget væsentlig rolle. Det kræver et godt samarbejde med det civile arbejdsmarked, der skal give medarbejderne fri til tjeneste.

Det var fokus, da InterForce i april afholdt toplederseminar på Aalborg Kaserne sammen med VL og Erhverv Norddanmark.

Programmet var alsidigt med indlæg fra chefen for Trænregimentet, oberst Susanne Lund, der gav indsigt i behov og planer for fremtidens forsvar. Derudover deltog bl.a. den pensionerede generalløjtnant Michael Lollesgaard.

En uvis fremtid

Snakken gik, da de cirka 200 deltagende erhvervsledere indtog gymnastiksalen på Aalborg Kaserne – det er tydeligt, at netværket gror ved disse InterForce-arrangementer, hvor der både er information og nyheder at hente om Danmarks sikkerhedspolitiske situation.

Den tidligere DR-vært Tine Gøtzsche styrede med sikker hånd slagets gang som moderator og startede med en indføring i dagens program.

På baggrund af det nye forsvarsforlig samt en uvis geopolitisk fremtid med krig i Europa, det amerikanske valg og usikkerhed i Mellemøsten var dagens tema oplagt: Hvilke fordele og samarbejdsmuligheder ligger der mellem Forsvaret og erhvervslivet i forbindelse med fremtidens behov for brug af reservestyrken?

Forsvaret og InterForce i en brydningstid

Dagens arrangør bød velkommen ved InterForces regionsformand i Nordjylland og CEO i Hydrema, Jan Werner Jensen, og direktør hos Dansk Selskab for Virksomhedsledelse, Ida Bratting Kongsted, inden ordet gik videre til chefen for Trænregimentet, oberst Susanne Lund.

“Forsvaret og det civile erhvervsliv kommer til at kæmpe om den samme arbejdskraft i fremtiden,” indledte Susanne Lund, der gav en grundig indføring i de udfordringer, Forsvaret står overfor i de kommende år.

”Vi skal forbedre og finde nye veje til at styrke samarbejdet mellem Forsvaret og erhvervslivet.”

– Finn Winkler, chef for InterForce

Herunder en omkalfatrende kultur- og strukturændring, som er nødvendig efter Ruslands invasion af Ukraine og de mange øvrige usikkerheder i verden.

”Mennesker er en knap ressource, men jeg skal bruge folk til at løse opgaverne. For at lykkes er jeg med på nytænkning, bl.a. arbejdsdeling og andet i forhold til at få det til at fungere i samarbejde med erhvervslivet,” sagde obersten med henvisning til, at man vil se på mange forskellige løsninger for at kunne gøre brug af flere reservister i Forsvaret.

Ordet gik herefter til sekretariatschef for InterForce, generalmajor (pens.) Finn Winkler, der kom ind på, at Forsvaret har brug for en stærk, effektiv og fleksibel reservestyrke for at klare de mange opgaver, der venter.

”Vi skal forbedre og finde nye veje til at styrke samarbejdet mellem Forsvaret og erhvervslivet,” sagde Winkler, der samtidig gav en introduktion til InterForces kommende tiltag – herunder branchedifferentie-

rede nyhedsbreve, en frontdesk og nye medlemskabstyper, hvor man i fremtiden vil kunne vælge mellem flere typer medlemskab som InterForce-virksomhed.

Alt sammen for at øge værdien for medlemsvirksomhederne og skabe en tættere forbindelse og større indsigt i Forsvarets opgaveløsning.

Hvordan deler vi arbejdskraften?

Direktøren ved Nordjyllands Beredskab, Diana Sørensen, Public Affairs Manager i Salling Group Pernille Bonne Neisig, oberst Susanne Lund, oberst og chef for Air Transport Wing Lars Hedemark samt kommandørkaptajn og chef ved Flådestation Frederikshavn Jan Svendsen indtog herefter scenen til en paneldebat om kampen om- og løsninger på manglen på arbejdskraft i Danmark.

For hvordan sikrer vi, at Forsvaret er rustet til de mange kommende opgaver? Og hvilken rolle spiller de civile virksomheder i den sammenhæng?

Spørgsmålene var mange – også fra salen, hvor de løbende strømmede ind fra de deltagende erhvervsledere.

Et af de gennemgående temaer var, at fremtidens arbejdsmarked bliver mere dynamisk med flere jobskifte. Det gør sig også gældende i Forsvaret, hvorfor der

er brug for fleksible civile arbejdsgivere for at kunne hente kompetencerne retur, når der er brug for dem.

”Vi har også fastholdelsesudfordringer, men med vores InterForce-medlemskab skaber vi en stolthed omkring det at give noget igen. Det gavner både os og Forsvaret, når vi har medarbejdere afsted,” fortalte Public Affairs Manager i Salling Group Pernille Bonne Neisig.

Der var bred enighed i panelet om, at man bør være mere fleksible internt i Forsvaret. Der blev både diskuteret løsninger i forhold til lærlinge, opgradering af faciliteter og værnepligt, inden Diana Sørensen fra Nordjyllands Beredskab afrundede debatten:

”Mange ønsker at gøre en forskel, at vise samfundssind og at gøre noget meningsfuldt. Det er det, vi kan bruge til fremtidens rekruttering og fastholdelse,” sagde hun.

Det store billede

Efter paneldebatten trådte den pensionerede general-løjtnant Michael Lollesgaard op på scenen. Lollesgaard arbejder nu som Senior Mentor i NATO og har udgivet bogen 'Bare kald mig chef' om sine mange internationale udsendelser i blandt andet Mali, Yemen og Irak.

Han leverede et indlæg om NATOs operationer før og nu, digitalisering, trusler og planer for fremtiden, hvilket gav yderligere perspektiv på, hvorfor det er vigtigt, at vi bidrager med personel – og deles om arbejdskraften.

Lollesgaard blev efterfulgt af chefen for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, generalmajor Anders Mærkedahl, som med sit indlæg gav deltagerne forståelse for, hvordan aktuelle projekter gribes an – opgradering af materiel og faciliteter er nemlig også en del af god fastholdelse og rekruttering, forklarede han.

Der blev i samme omgang opfordret til, at de fremmødte erhvervsledere – og danske virksomheder generelt – kontakter Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og byder ind på projekter. For projekter er der nok af, efter det nye forsvarsforlig blev indgået, forklarede Mærkedahl, inden han både kom ind på kantinedrift, forholdene for værnepligtige og generelt renoveringsarbejde.

Dagen blev rundet af ved sekretariatschefen for InterForce, Finn Winkler. Herefter ventede en middag, hvor der blev rig mulighed for at netværke og drøfte diverse emner mellem erhvervslederne og repræsentanterne fra Forsvaret, som tilsammen udgør en vigtig del af InterForces og VLs fælles møder. ●

Ifølge chefen for Trænerregimentet, oberst Susanne Lund, er Forsvaret tvunget til at tænke arbejdsdeling med det civile erhvervsliv på en ny måde.

Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

VL OG INTERFORCE I FÆLLES FRONT

VL og InterForce afholder i fællesskab to årlige møder for erhvervsledere – et i Vestdanmark og et i Østdanmark. Her får det civile erhvervslivs ledere en unik mulighed for at møde Forsvarets og beredskabets chefer og drøfte samarbejde og fælles løsninger.

Kontakt dit lokale InterForce-sekretariat

De regionale sekretariater kan informere dig om InterForce-arrangementer i dit nærområde, besvare spørgsmål vedrørende InterForce m.m.

- 1** --- ● **Region Nordjylland**
Aalborg Kaserne
Gl. Høvej 34
9400 Nørresundby
Nordjylland@interforce.dk
- 2** --- ● **Region Midtjylland**
InterForce Region Midtjylland
Skive Kaserne
Sdr. Boulevard 15, 7800 Skive
Kontorfuldmægtig Birgitte Nielsen
Tlf. 25 41 53 63
midtjylland@interforce.dk
- 3** --- ● **Region Syddanmark**
InterForce Region Syddanmark
Fighter Wing Skrydstrup
Lilholtvej 2
6500 Vojens
Overassistent Heidi Bror Kornath
Tlf. 51 33 46 04
syddanmark@interforce.dk
- 4** --- ● **Region Sjælland**
InterForce Region Sjælland
Gardehusarkasernen
4200 Slagelse
Overassistent Karina Bønnelykke
Tlf. 72 83 50 08
sjaelland@interforce.dk
- 5** --- ● **Region Hovedstaden**
InterForce Region Hovedstaden
Kastellet 106
2100 København Ø
Overassistent May-Brit Nissen
Tlf. 30 57 10 85
hovedstaden@interforce.dk
- 6** --- ● **Region Bornholm**
Det Bornholmske Hjemmeværn
Almegårds Kaserne, bygn. 49
3700 Rønne
Overassistent Priscilla Arvidsen
Tlf. 23 47 38 29
bornholm@interforce.dk
- 7** --- ● **InterForce Grønland**
InterForce Grønland
Aalisartut Aqqutaa 47
3900 Nuuk
Koordinator og projektleder
Karoline Sommer
Tlf. (+299) 52 07 64
groenland@interforce.dk

**Vil du vide mere
eller støtte op om
dansk forsvar og
beredskab?**

BESØG

www.interforce.dk

DANMARKS SIKKERHED ER
ET FÆLLES ANSVAR

 InterForce

Generalstok, Kastellet 82
2100 København Ø

www.interforce.dk